Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD
UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

22e Jrg. 20 JUNI 1941 No. 25

REDACTIE-ADRES: OUDENOORD, UTRECHT — ABONNEMENT FRANCO PER POST ƒ 3,00 PER JAAR — ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 UTRECHT

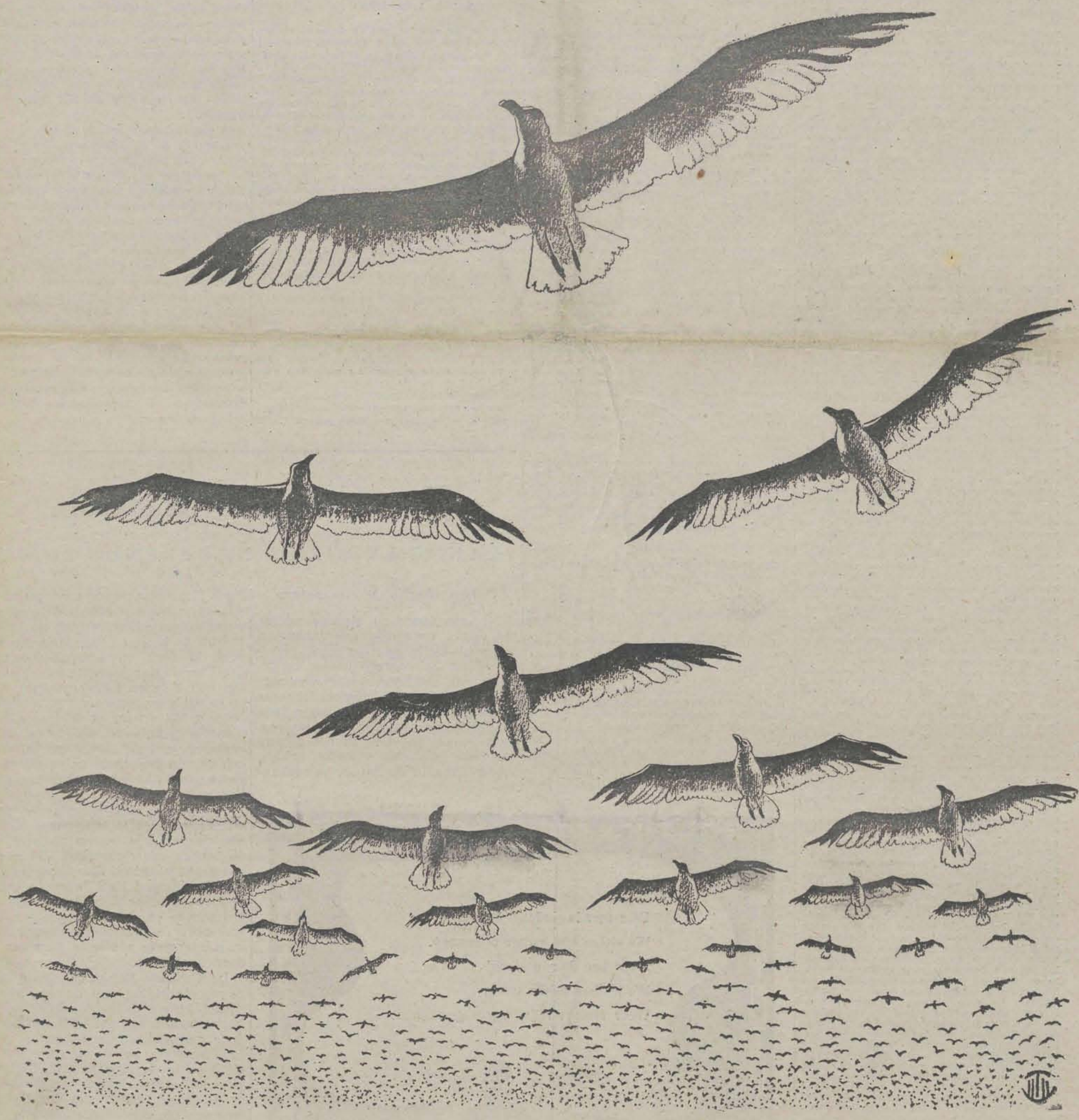

Onze Beweging is een georganiseerd streven omhoog

KRONIEK

1. Arbeid in Duitsland

De vraag naar arbeidskrachten in Duitsland strekt zich nog steeds uit over allerlei beroepen. Vooral in de landbouw is de vraag groter dan het aanbod; deze vraag betreft vooral inwonend personeel. De aanwerving van jeugdhulpen in de landbouw is in volle gang; het voorlopig resultaat is bevredigend.

De aanwerving van jeugdige personen voor de opleiding als mijnwerker in het Roergebied is bij enige gewestelijke arbeidsbureaux in Noord- en midden-Limburg en Oostelijk Noord-Brabant begonnen. Het is jammer, dat de plaatsing van de eerste groep jeugdigen uit het gewest Eindhoven niet overeenkomstig te verwachtingen is verlopen. De hier bedoelde jongelui zijn reeds na enkele dagen teruggekeerd, omdat de verpleging en behandeling te wensen overlieten. Deze aangelegenheid is nog in onderzoek.

Blijkens de opgaven van de gewestelijke arbeidsbureaux en de rapporten van de ambtenaren, die met de nazorg voor de Nederlandse arbeiders in Duitsland zijn belast, is het aantal Nederlandse arbeiders dat het werk in de steek laat en contractbreuk pleegt in de laatste tijd nog vrij groot. Vooral als de arbeiders met verlof gaan, zoals met Pasen j.l. het geval was, keren er velen niet terug. Zoals bekend was oorspronkelijk voor arbeiders, die zonder geldige reden het werk opgaven en naar Nederland terugkeerden, de maatregel getroffen, dat aan deze arbeiders geen distributiekaarten mochten worden uitgereikt. Deze maatregel is onlangs vervallen, doch daarvoor komt thans iets anders in de plaats. Arbeiders, die zonder geldige reden het werk in Duitsland in de steek laten en naar Nederland terugkeren, worden voor de keus gesteld het werk in Duitsland weer te aanvaarden, en zo zij dit niet wensen worden zij krachtens het Eerste Uitvoeringsbesluit van den secretarisgeneraal van het Departement van Sociale Zaken van 2 April 1941, ingevolge de Verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandse gebied inzake verplichting tot het verrichten van diensten bij werkverschaffingen, geplaatst in de zogenaamde C-kampen bij de werkverschaffing. Deze maatregel is niet van toepassing op arbeiders die zonder geldige reden de arbeidsovereenkomst hebben verbroken en vóór de 1e April 1941 werk in Nederland hebben aanvaard. Onder deze maatregel vallen dus niet de contractbreukplegers die vóór 1 April j.l. werk in Nederland hebben gevonden, doch feitelijk degenen die na 1 April 1941 zonder geldige reden de arbeidsovereenkomst hebben verbroken of die vóór 1 April j.l. contractbreuk pleegden en naar Nederland terugkeerden, doch nog geen werk in Nederland hebben gevonden. In een volgende kroniek zullen nadere bijzonderheden over de toepassing van deze maatregel kunnen worden meegedeeld.

De kwestie van de loonvoorschotten aan Nederlandse arbeiders, die in Duitsland werken, of liever van de terugbetaling van deze voorschotten, is opnieuw in behandeling genomen. Nu de arbeiders vrij zijn hun lonen naar Nederland over te maken wegens het opheffen der clearing, komt er in vele gevallen niets terecht van de terugbetaling van deze voorschotten, welke tot een hoog bedrag zijn opgelopen. Er zijn arbeiders, die een schuld van honderden guldens hebben wegens opgenomen voorschotten in Nederland, terwijl zij zelf een hoog of vrij hoog loon verdienen. Getracht wordt een regeling te verkrijgen volgens welke een bepaald bedrag van het netto loon van gehuwden en kostwinners, bijvoorbeeld 60 percent, door den werkgever via den Rijksconsulent voor Sociale Zaken te Arnhem, aan de achtergebleven gezinnen van deze arbeiders in Nederland wordt overgemaakt. Op deze wijze bestaat de gelegenheid op deze loonremises inhoudingen te doen ten behoeve van de aflossing der voorschotten.

De nazorg voor de in Duitsland werkende Nederlandse arbeiders zal thans op een veel betere wijze worden geregeld Na besprekingen door het Rijksarbeidsbureau met de bevoegde Duitse instanties is thans een regeling getroffen betreffende de sociale bijstand aan de in Duitsland verblijvende Nederlandse arbeiders. Deze sociale bijstand of nazorg zal geschieden door Nederlandse ambtenaren in nauwe samenwerking met de daarvoor aangewezen Duitse instanties, te weten met het Duitse Arbeidsfront voor wat betreft de arbeidsvoorwaarden, huisvesting, voeding, verpleging, behandeling, ontwikkeling, ontspanning, enz. der arbeiders en met de Arbeitsämter voor wat de eigenlijke bemiddelingsarbeid aangaat. Er zal een Nederlandse ambtenaar te Berlijn worden geplaatst, die nauw samenwerkt met de centrale leiding van het Duitse arbeidsfront, en die tevens is belast met de centrale leiding van de Nederlandse nazorgambtenaren in Duitsland, die, zoals bekend, ambtenaren zijn van het Rijksarbeidsbureau en werken onder hoofdleiding van dit bureau, dat uiteindelijk de rapporten ontvangt en bepaalde algemene richtlijnen voor het werk van deze ambtenaren vaststelt. Er zullen onder de centrale leiding van den ambtenaar te Berlijn werkzaam zijn 9 ambtenaren in verschillende gebieden van groot-Duitsland, benevens 3 ambtenaren die speciaal met de zorg voor de landarbeiders worden belast en voorlopig 1 vrouwelijke ambtenaar, die met de zorg voor de in Duitsland werkende vrouwelijke arbeidskrachten zal worden belast. Verwacht mag worden dat, wanneer deze ambtenaren, ieder in zijn ressort werkzaam zijn, vele moeilijkheden uit de weg kunnen worden geruimd, vooral nu van de zijde van het Duitse Arbeidsfront is toegezegd, dat deze moeilijkheden zo mogelijk dadelijk ter plaatse waar zij voorkomen zullen worden opgelost. Een en ander zal zeker het opgeven van het werk zonder geldige reden tegengaan.

(De Arbeidsmarkt).

2. De ontbinding van de Nederlandse Opbouwdienst

In de Staatscourant is heden opgenomen het volgende uitvoeringsbesluit van den secretaris-generaal van het departement van Algemene Zaken betreffende de ontbinding van de Nederlandse Opbouwdienst.

Artikel 1

Het op 21 Maart 1941 bij de Nederlandse Opbouwdienst ingedeelde personeel wordt geacht op die datum de dienst te hebben verlaten.

Artikel 2

De werkzaamheden van het afwikkelingsbureau van de Nederlandse Opbouwdienst moeten uiterlijk op 30 September 1941 zijn beëindigd.

Artikel 3

Het bij het afwikkelingsbureau van de Nederlandse Opbouwdienst ingedeelde personeel wordt, zolang het als zodanig dienst doet, bezoldigd naar de regelen, welke op 21 Maart 1941 bij de Nederlandse Opbouwdienst golden.

Artikel 4

1. Aan het personeel van de Nederlandse Opbouwdienst, het in artikel 3 bedoelde personeel daaronder begrepen, worden bezoldiging en toelagen uitbetaald tot en met de dag van vertrek.

2. Bovendien ontvangt het kader een uitkering ten bedrage van:

a. twee maanden bezoldiging, c.q. vermeerderd met toeslagen, indien het vier maanden of langer bij de Opbouwdienst is werkzaam geweest.

b. Een maand bezoldiging, c.q. vermeerderd met toelagen, indien het korter dan vier maanden bij de Opbouwdienst is werkzaam geweest.

Artikel 5

1. Aan het gezin en de verwanten van het personeel, dat niet overgaat naar de Nederlandse Arbeidsdienst, die in het genot waren van kostwinnersvergoeding, wordt de laatstelijk aan hen toegekende kostwinnersvergoeding, uitbetaald tot en met het einde van de kalenderweek, volgende op die, waarin het vertrek plaats had.

2. Ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde personen, die op het einde van de week, volgende op die, waarin het vertrek plaats vond, nog geen inkomsten hebben verkregen of loongevende arbeid hebben kunnen aanvaarden, wordt de kostwinnersvergoeding doorbetaald tot en met de dag voor die, waarop zij zodanige arbeid hebben kunnen aanvaarden, doch uiterlijk tot en met het einde van de vierde kalenderweek, volgende op die, waarin het vertrek plaats had.

3. Aan ongehuwden, wien een vergoeding voor ongehuwden is toegekend, kan deze vergoeding worden doorbetaald gedurende dezelfde termijnen en op dezelfde voorwaarden, als in het eerste en tweede lid is bepaald ten aanzien van de doorbetaling van kostwinnersvergoeding.

Artikel 6

Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden op 21 Maart 1941.

3. Arbeidsdienst voor meisjes

De Staatscourant bevat een besluit van den secretaris-generaal van Algemene Zaken betreffende de „Arbeidsdienst voor meisjes". Aldus wordt blijkens artikel 1 van dit besluit de betreffende afdeling genoemd van de Nederlandse Arbeidsdienst. Artikel 2 bepaalt, dat besluiten, beschikkingen en alle andere door het daartoe bevoegde gezag gestelde of te stellen regelen betreffende de Nederlandse Arbeidsdienst niet van kracht zijn voor de arbeidsdienst voor meisjes, tenzij uitdrukkelijk anders wordt bepaald.

4. Schoenendistributie

De secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt bekend, dat met ingang van heden de verkoop van een aantal soorten schoeisel, hetwelk tot dusverre op een zogenaamde bon „2" moest worden verkocht, weer vrij van bon zal kunnen geschieden. Het betreft de volgende soorten schoeisel: 1. babyschoeisel; 2. pantoffels met een cosyzool en bovenwerk van stof; 3. Rubberbadschoenen; 4. klompsokken.

Voorts zal, teneinde tegemoet te komen aan de veel geuite wens van het publiek om meer schoeisel voor kinderen beschikbaar te stellen, de grens voor kinderschoenen, welke op bon „2" verkrijgbaar zijn, uitgebreid worden van maat 23 tot maat 27. Vanaf heden is dus kinderschoeisel tot en met maat 27 op bon „2" verkrijgbaar. Bovendien zullen sandalen met leren- of rubberzool op bon „2" verkrijgbaar zijn.

Tenslotte wordt de aandacht er op gevestigd, dat niet alleen zomerschoeisel op bon „2" verkrijgbaar is, doch ook een aantal soorten schoeisel, hetwelk gebruikt kan worden om het normale schoeisel te sparen voor de komende winter. In het bijzonder zij hier gewezen op schoenen met houten zool, pantoffels met leren zool en gymnastiekschoenen, welke gedurende de zomer zeer goed gebruikt kunnen worden om het normale schoeisel te vervangen.

5. Kledingstukken voor in Duitsland werkende arbeiders

Nadat de uitvoer van gedragen wollen goederen uit Nederland reeds in beginsel was toegelaten, hebben de Nederlandse autoriteiten thans ook de verzending van nieuwe kledingstukken aan de in Duitsland werkende Nederlandse arbeiders toegestaan Voor het verkrijgen van de daartoe nodige vergunningen en de verzending der kledingstukken is de volgende regeling getroffen.

De familieleden der arbeiders moeten bij de bevoegde instantie der openbare arbeidsbemiddeling in Nederland een verzoek indienen tot het verkrijgen van de uitvoervergunning. In dit verzoekschrift moeten naam en adres van den ontvanger alsmede de hoeveelheid en de soort der te verzenden goederen worden aangeduid. De instantie van de openbare arbeidsbemiddeling onderzoekt het verzoekschrift en stuurt het door naar het crisis-uitvoerbureau in Den Haag, Piet Heinplein 6, ten einde de uitvoervergunning te doen uitreiken.

De vergunning wordt onverwijld aan den indiener van het verzoekschrift toegezonden, waarna de kledingstukken per postpakket aan den ontvanger verstuurd kunnen worden. Het biljet van de uitvoervergunning moet met het pakket worden verzonden. Voor de vergunning moet aan kosten ƒ 0,50 worden betaald. Formulieren voor de verzoekschriften zijn verkrijgbaar bij het crisis-uitvoerbureau, waar ook eventuele bezware te berde moeten worden gebracht.

Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD

Uitgave van het R. K. Werkliedenverbond in Nederland

Huis van de Arbeid, Utrecht

Administratie: Ondiep 6, Utrecht

Hoofdredactie: J. H. E. Asberg

Het zelf-bakken van brood

Gebleken is, dat de beschikking van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij aan degenen, die vóór de distributie van brood het voor eigen gezinsverbruik benodigde brood zelf bakten, voortaan meel in plaats van brood op de broodkaarten zou kunnen worden verstrekt, niet door alle provinciale voedselcommissarissen op de juiste wijze werd uitgevoerd. Zo bleek de opvatting te bestaan, dat verstrekking in plaats van brood alleen zou zijn toegestaan voor personen die zelf tarwe verbouwen.

In verband daarmede heeft het bestuur van het R. K. Werkliedenverbond in Nederland aan het Rijksbureau voor de voedselvoorziening in Oorlogstijd verzocht te willen mededelen, aan welke personen meel in plaats van brood op de broodkaarten mag worden verstrekt.

Bij schrijven van 10 Juni 1941 werd van den directeur-generaal van de Voedselvoorziening mededeling ontvangen, „dat de regeling inzake het verkrijgen van bloem tegen inlevering van broodbonnen geldt voor ieder, die kan aantonen, dat hij vóór invoering van de brooddistributie zelf brood placht te bakken". Geadviseerd werd, dat degenen, aan wie de bloemverstrekking geweigerd werd, opnieuw afstempeling van hun broodkaarten bij den plaatselijken bureauhouder voor de Voedselvoorziening zouden aanvragen.

De Centrale Reiskas

PLANNEN VOOR DE NADERENDE ZOMER

Ontspanning in de vrije natuur

Na een lange en strenge winter zijn zomer en zonnig weer thans in aantocht. De langdurige koude-periode, die in de voorbije winter tengevolge van de brandstoffenschaarste vele extra zorgen met zich medebracht is gelukkig ten einde. Het jonge, frisse groen, de ontloken bladknoppen, de bloeiende heesters en het gezang van onze gevederde vrienden hebben nieuw leven in de natuur aangekondigd. Het natuurleven gaat ondanks alle gebeuren om ons heen zijn gewone gang. Het lokt ons toe en nodigt ons uit te komen genieten. Juist nu, juist in deze terneerdrukkende tijd heeft ieder daar behoefte aan. Genieten van hetgeen moeder natuur ons op zo milde en goedkope wije schenkt. Ieder snakt ernaar in deze moeilijke tijdsomstandigheden, waarin we thans verkeren, er eens tussen uit te trekken en zijn gedachten gelegenheid te geven zich met iets anders bezig te houden.

Het maken van buitenlandse ontspanningsreizen is thans niet mogelijk, daarom zijn wij nu aangewezen op bezoek van eigen land. Dit heeft een groot voordeel. Men heeft nu gelegenheid eigen land beter te leren kennen en door deze kennisneming het schone en bezienswaardige, dat zeer zeker ook binnen onze grenzen in ruime mate aanwezig is, meer te doen waarderen.

De Centrale Reiskas is bezig met de voorbereiding van diverse boot-, rijwiel- en wandeltochten in verschillende streken van ons land, om daardoor gelegenheid te bieden er eens groepsgewijze op uit te gaan en te genieten in de vrije natuur. Dit zijn alle dagtochten, zulks met het oog op de moeilijkheden met de voedselvoorziening; overnachten heeft dus niet plaats.

Binnenkort zullen nadere mededelingen gedaan worden.

Voorwaarts

Culturele verheffing van den arbeider in de corporatieve maatschappij

(Dr. A. H.). Aan de opbouw der maatschappelijke orde naar beroepsstanden ligt de volgende gedachte ten grondslag: alle beroepsgenoten (ongeacht het feit, of ze een leidende of een ondergeschikte positie innemen) hebben een gelijke plicht om te zorgen, dat door de uitoefening van hun beroep de gemeenschap zo goed mogelijk gediend wordt, dat hierdoor in een bepaalde maatschappelijke behoefte zo goed mogelijk wordt voorzien en alle beroepsgenoten hebben een gemeenschappelijk recht om in en door hun beroepsarbeid hun persoonlijkheid tot ontplooiing te kunnen brengen en een met de maatschappelijke betekenis van hun beroep overeenkomstig aandeel aan het maatschappelijk product (de som van de in de maatschappij uitgebrachte stoffelijke en meer ideeële goederen en de daar bewezen diensten) te ontvangen. Deze gemeenschappelijke plicht en dit gemeenschappelijke recht houdt alle beroepsgenoten te zamen, vormt het natuurlijke fundament voor de organisatie van een beroepsstand, welke naar uitvoering van dit recht en deze plicht streeft.

De ontvouwing nu van de persoonlijkheid in en door de beroepsarbeid en een zodanige beloning voor de arbeid, dat de arbeider daardoor ook deel kan krijgen aan de stroom culturele goederen, die in het maatschappelijk proces worden voortgebracht, zijn culturele aspecten van de arbeid. De verzorging hiervan behoort tot de natuurlijke taak van de beroepsstanden, vormt een onderdeel van de eigen aangelegenheden, welke de beroepsstanden autonoom dienen te regelen.

In onze vorige beschouwingen hebben we reeds uiteengezet, dat elke beroepsarbeid een culturele zijde heeft met name ook de arbeid in het bedrijfsleven, dat wil zeggen die groep beroepsstanden en dat gedeelte van het maatschappelijk leven, welke betrekking hebben op de productie van stoffelijke goederen, waarin handenarbeid het voornaamste bestanddeel vormt en waar de productie vooral in bedrijven, ondernemingen, plaats heeft [1]). Hieruit volgt, dat niet alleen de beroepsstanden van kunstenaars enz. een culturele taak te vervullen hebben, maar dat ook de beroepsstanden in het bedrijfsleven hun werkzaamheid in deze richting hebben te ontplooien. Zij hebben te zorgen voor menswaardige arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen, zodat alle beroepsgenoten tijd en gelegenheid hebben hun plichten als huisvader, hun godsdienstige plichten te vervullen, dat ze zich ook kunnen ontspannen en aan bijeenkomsten van culturele strekking (ontwikkelingsavonden, toneelopvoeringen, concerten) kunnen deelnemen. Zij hebben er vervolgens voor te zorgen, dat het arbeidsproces zodanig ingericht is, dat de arbeider als mens daarin tot zijn recht komt, dat de arbeidsmethoden de geest niet doden, maar dat de mens met zijn verstand boven de machine staat en daarvan niet een redeloos verlengstuk uitmaakt. In de arbeid moet hij zijn persoon kunnen leggen. Zoveel doenlijk moet eenieder overeenkomstig zijn bijzondere capaciteiten een plaats in het arbeidsproces innemen. De vakontwikkeling is dan ook een zaak van primair belang, omdat de geschoolde arbeider zijn werk met meer kennis van zaken kan verrichten en er daarom ook meer voldoening van heeft. Ook het wetenschappelijk onderzoek naar eenieders capaciteiten en de voorlichting bij de keuze van een beroep op grond van zulke onderzoekingen zijn aangelegenheden, welke door de beroepsstand in het kader van zijn culturele taak ter hand genomen en bevorderd dienen te worden.

Te gemakkelijk wordt de tegenwerping gemaakt, dat dit op papier allemaal wel heel mooi is, maar in de practijk onuitvoerbaar moet worden geacht. Waarom zou dit het geval zijn? Heeft de mens dan niet meer de leiding van het maatschappelijke arbeidsproces, zodat hij dit, ook voor zover dit het bedrijfsleven betreft, naar zijn inzichten kan inrichten? Misschien dat dit bij de tegenwoordige individualistisch-kapitalistische verhoudingen onmogelijk is, omdat daar inderdaad de mens niet de leiding heeft, maar het winstbelang van het geïnvesteerde kapitaal beslist en dat winststreven overwegingen van menselijkheid en cultuur opzijzet voor zover de macht van staat of organisatie zich hiertegen niet met geweld verzet. Maar bij onze beschouwingen gaan wij uit van een orde, waarin de mens tot middelpunt van heel het maatschappelijk proces gemaakt wordt. Dit is het eerste doel, waarop bij het tegenwoordige streven en de tegenwoordige stromingen naar een nieuwe orde het oog gericht moet worden.

Een ander punt, dat in een corporatieve orde onderwerp van de culturele zorg van de beroepsstanden zal moeten uitmaken, is het treffen van maatregelen voor de inrichting niet alleen van hygiënische, maar ook van frisse en aangename fabrieksruimten, waar het prettig is te werken, en waar alles er toe meewerkt, dat de arbeid met meer vreugde verricht wordt.

Bij de actie voor een rechtvaardig loon voor alle beroepsgenoten zal de beroepsstand er ook rekening mee moeten houden, dat dit loon hen in staat moet stellen in passende mate aan het culturele leven van het volk deel te nemen. Het komt er echter niet alleen op aan, dat de beroepsgenoten hiervoor de nodige middelen ontvangen, maar dat ze ook daadwerkelijk aan het culturele leven deelhebben. En ook dit dienen de beroepsstanden te bevorderen. Zo zullen ze cursussen of avondscholen voor algemene en staatsburgerlijke ontwikkeling of deelneming daaraan voor de arbeiders kunnen organiseren, omdat de arbeiders meestal op jeugdige leeftijd hun intrede in het bedrijfsleven doen en de verstandelijke ontwikkeling dan nog niet voltooid is. De organisatie van ontspanning, toneelavonden, vacantiereizen enz. ligt ook in de lijn van deze culturele taak. Als de beroepsstanden dit organiseren, brengen ze de beroepsgenoten nauwer bijeen, terwijl ze het ook goedkoper kunnen doen, zodat de arbeider met zijn loon meer genot en vermaak (in goede zin te verstaan) kan krijgen, dan wanneer hij dat zelf moet zoeken. Wat de Italiaanse Doppolavoro en het Duitse „Kraft durch Freude" doen is iets, wat geheel in een corporatieve orde past. De middeleeuwse gilden gingen zelfs nog verder. Ze organiseerden, ieder jaar op een vaste dag, feesten en dit feest begon dan met een godsdienstige bijeenkomst rond het eigen altaar van den patroon in de kerk. Waarom zouden thans feesten van plaatselijke afdelingen der beroepsstanden uit den boze zijn en waarom zouden deze ook niet met een godsdienstige plechtigheid kunnen beginnen? Waarom zou niet een godsdienstige wijding over de beroepsarbeid mogen liggen, waar deze beroepsarbeid zulk een belangrijk middel ter zaligheid is! In de katholieke arbeidersbeweging is op deze opvatting terecht altijd de nadruk gelegd.

Deze kwestie brengt ons op een ander punt, nl. door welke instanties deze verschillende werkzaamheden van culturele aard in de corporatieve orde verzorgd moeten worden. In de corporatieve opbouw moet men niet alleen de afzonderlijke beroepsstanden onderscheiden, maar ook in het oog houden, dat deze gewestelijk en plaatselijk weer onderverdeeld zijn en dat deze afdelingen van de verschillende beroepsstanden plaatselijk, gewestelijk en landelijk weer in organisaties verenigd zijn. Bovendien zouden, naar onze mening, de beroepsstanden uit de organisaties van werkgevers en werknemers moeten worden opgebouwd, zoals wij hier ter plaatse enige weken geleden reeds betoogd hebben.

Welnu al naar gelang de practische omstandigheden meebrengen kan dergelijk cultureel werk in grotere gemeenten door de plaatselijke afdelingen der beroepsstanden en in kleinere gemeenten gewestelijk georganiseerd worden (bijvoorbeeld de vakontwikkeling), terwijl ontspannings- of kunstavonden, vacantiereizen kunnen uitgaan van de plaatselijke of gewestelijke organisatie, die **de afdelingen der verschillende beroepsstanden** in een bepaalde gemeente of in een bepaald gewest omsluit.

Onvermijdelijk zullen bij deze verzorging der culturele taak verschillen in levensbeschouwing aan het licht treden. Men denke aan punten als algemene ontwikkeling, waaronder ook verdieping van de godsdienstkennis valt en het organiseren van godsdienstige plechtigheden. Zulke zaken zullen het beste door de werkgevers- en werknemersbonden ter hand genomen kunnen worden, omdat deze (in tegenstelling met de beroepsstanden) privaatrechtelijke verenigingen zijn en er m.i. dus ook geen principieel bezwaar kan bestaan deze naar richtingen te organiseren.

Beptalde punten uit dit boven in het kort geschetste culturele program gaan alle beroepsgenoten: werkgevers en werknemers, aan. Zo zullen deze bijvoorbeeld bij bepaalde feesten of culturele avonden ongedwongen te zamen kunnen verkeren. Andere punten interesseren alleen de arbeiders: bijv. de algemene ontwikkeling, welke vooral voor hen nodig is, omdat ze op jeugdige leeftijd hun intrede in het bedrijfsleven doen. Zulke zaken kunnen dan ook weer het beste door de afzonderlijke bonden worden behartigd.

In de plaatselijke en landelijke kamers, welke de verschillende (afdelingen der) beroepsstanden omsluiten, kan een levendige culturele uitwisseling der verschillende beroepen georganiseerd worden. Vraagstukken als de betekenis van de kunst en de kunstenaars voor de industrie en de practische oplossing van dergelijke vraagstukken kan daar onder het oog worden gezien.

We hebben in onze beschouwingen het probleem van de culturele verheffing van de arbeid en den arbeider niet in zijn volle diepte kunnen behandelen. Slechts enkele aspecten ervan hebben wij aangestipt. Hiermee moge echter duidelijk gemaakt zijn, in welke zin de oplossing van dit probleem in de corporatieve orde nagestreefd moet worden.

---

[1]) Hiermee is niet gezegd, dat ook de uitoefening van hogere beroepen niet door middel van ondernemingen kan geschieden.

Warmte Hoofdpijn.
Veilig en vlug als geen ander helpen hierbij altijd een poeder of cachet van Mijnhardt. Mijnhardt's Poeders per stuk 8 ct. Doos 45 ct. Cachets, genaamd **„Mijnhardtjes". Doos 10 en 50 ct.**

HET BEGINSEL

.....de grote magnetische kracht van onze beweging
(Tekening Van Stoutenburg)

ROND DE BEWEGING

Nog steeds stijgt het aantal **nieuwe** leden van onze diverse vakbonden. Daar er onder deze één is, welke thans een respectabel krooncijfer heeft bereikt, vermelden we dit resultaat van propaganda-actie met ere aan de kop van dit artikel.

De R. K. Grafische Bond is thans met zijn ledenwervingsactie de 6000 leden gepasseerd. Daarvoor een ere-saluut!

In Juni 1939 was het ledental van deze bond de 5500 gepasseerd, 1 Januari 1940 bedroeg het ledental 5565, 1 Januari 1941 5607 en thans is de bond over de 6000 heen.

De gehele winst is niet uitsluitend toe te schrijven aan het organiseren van de werknemers uit de cartonnage- en papierwarenbedrijven, doch ook uit de overige bedrijven komen nog heel wat nieuwe leden. Het overgrote deel van de winst komt uit het boekdrukkers- en bindersbedrijf. Voorts zijn in de loop van dit jaar nog afdelingen opgericht in Asten, Dongen en Kloosterzande, terwijl in andere gevallen de nieuwe leden de bestaande afdelingen hebben versterkt.

✻

Allerwegen ontplooit zich ook in de R. K. Bouwvakarbeidersbond een brede activiteit. De bond heeft weer 134 nieuwe leden ingeschreven, terwijl 8 afdelingen in de kwartaalmars het eerste tiental volmaakten. Het waren de afdelingen: Alkmaar, Arnhem, Geertruidenberg, Etten, Made, Oosterhout, Oss en Wageningen.

De afdeling Weert verzekerde zich een tweede vakboek. Liefst 15 nieuwe leden wierf deze afdeling aan.

Het bondsbestuur heeft thans een rechtstreeks beroep gedaan op de leden en deze, stuk voor stuk, in de propagandacampagne ingeschakeld onder het motto: „Werf als lid in deze actie voor één enkele maal ieder één lid aan."

Als aan die wens door elken bouwvakarbeider eens voldaan wordt!

✻

Ook in de Textielarbeidersbond openbaart zich een verblijdende activiteit. In de periode van 26 Mei tot 16 Juni kon de bond 226 nieuwe leden inschrijven. Als ze zo krachtig voortgaan, komen de mannen van St. Lambertus weer aan de vroegere hoge ledencijfers. Opwaarts!

✻

Het jongste nummer van het Rechte Spoor, orgaan van de Nederlandse R. K. Bond van Spoor- en Tramwegpersoneel St. Raphaël, is in feestgewaad verschenen in verband met het feit, dat de eerste patiënten van de Raphaël-familie — nu deze niet meer de vrije beschikking heeft over het Mgr. Mutsaersoord te Venlo — zijn opgenomen in het fraaie en beroemde slot Hillenraad onder Swalmen, dat graaf Wolff-Metternich zur Gracht volmaakt belangeloos ter beschikking van St. Raphaël heeft gesteld.

De namen van de grafelijke familie Wolff-Metternich — schrijft de redactie van het Rechte Spoor — en de grote weldaad, welke zij ons heeft willen bewijzen, zullen in de annalen onzer Vereniging met gouden letters geboekstaafd en in de harten van tienduizenden leden der Raphaëlfamilie in vererende erkentelijkheid gehouden worden.

Het bestuur geeft behalve het portret en het wapen van den graaf een aantal kijkjes op het fraaie kasteel en zijn omgeving en een aantal bijzonderheden omtrent Hillenraad, ontleend aan een door De Nerée tot Babberich in 1924 geschreven boekje, getiteld „Hillenraad, Asselt en Swalmen."

✻

Ook de R. K. Fabrieksarbeidersbond „St. Willibrord" is op het propagandapad en met succes. In een tijdsbestek van pl.m. 5 weken werden de volgende meisjesafdelingen van deze bond opgericht, nl. te: Heusden onder de R. K. meisjes werkzaam in de conservenfabrieken; Arnhem onder de meisjes werkzaam in de wasserijen; Limmel onder hen, die werkzaam zijn in de glas- en aardewerk- en papierindustrie van Maastricht; in Nijmegen werd een meisjes-afdeling opgericht onder het meisjes-personeel van de verbandmiddelen-industrie; in Volendam kwam een afdeling meisjes tot stand, die werkzaam zijn in de schoen-industrie daar „te lande"; in Oss organiseerden de R. K. meisjes van de fabriek „Organon" zich in een afdeling; in Groenlo werd een afdeling opgericht onder het personeel der wasserijen. Daarnaast werd een afdeling opgericht onder de arbeiders in de betonindustrie te Weert (Limb.) met 19 leden; onder de dakpannenfabrieksarbeiders te Echt, een afdeling met 16 leden; te Stevensweert een met 9 leden; te Arcen en Velden een met 13 leden.

Bovendien werden in de maand Mei in totaal 378 nieuwe leden ingeschreven.

✻

De R. K. bond van Houtbewerkers noteerde in Mei j.l. in totaal 98 nieuwe leden; de maand daarvoor werden 89 nieuwe leden aan de reeds lange lijst toegevoegd. Maastricht stond in Mei met 17 leden bovenaan, dan volgt Enschedé met 12 leden. De gang zit er in.

✻

De arbeidsvoorwaarden voor hen, die in het hotelbedrijf werkzaam zijn, zijn thans in overleg met de organisaties van werkgevers en werknemers in dit bedrijf geregeld.

De Nederlandse Bond van Werkgevers in hotel-, restaurant-, café- en aanverwante bedrijven „Horecaf", de Ned. Bond van hotel-, koffiehuis- en restauranthouders en slijters, de Ned. R. K. Bond van hotel-, café-, restauranthouders en -slijters „St. Joseph", de Ned. Bond van hotel-, café- en restaurantpersoneel en de Ned. R. K. Bond van hotel-, café- en restaurant-geemployeerden „St. Antonius" hebben een verzoek ingediend tot het bindend vaststellen van een regeling, als bedoeld in artikel 5 eerste lid van de verordening no. 217-1940 van den rijkscommissaris betreffende de totstandkoming van regeling inzake lonen, salarissen en andere arbeidsvoorwaarden voor het hotel-, restaurant-, café- en cafetariabedrijf.

Het ontwerp ligt ter kennisneming van belanghebbenden.

✻

Op 1 Juni l.l. was het drie kwart eeuw geleden dat de Algemene Nederlandse Typografenbond werd opgericht, de oudste vakbond van ons land.

Weliswaar werd door de A.N.T.B. de noodzakelijkheid van principiële organisatie op het eind van de vorige eeuw toen de arbeiders zich eveneens op principiële grondslag gingen organiseren niet erkend en was men van oordeel dat de belangen der grafische arbeiders het best gediend werden door het samenbrengen in één organisatie, doch reeds in 1895 werd de samenwerking gezocht met de bestaande typografenafdelingen en werd de grondslag gelegd voor een samenwerking met de later opgerichte katholieke en christelijke bonden.

Slechts met een herdenkingsartikel in het laatst verschenen nummer van het „Grafisch Weekblad" wordt door Ponstein de aandacht gevestigd op dit jubilieum, waarin hij er op wijst, dat ook in het verleden de bond schier onoverkomelijke moeilijkheden had te overwinnen en steeds een zodanige kern van getrouwen ondanks tegenslag bleef bestaan, dat het gemeenschappelijk werk kon worden voortgezet.

✻

De R. K. Bond van Overheidspersoneel „St. Paulus" heeft een afdeling Deurne opgericht met 30 nieuwe leden en in Geldrop een afdeling, waar met 13 leden wordt begonnen.

In de vergadering van het bestuur van het Algemeen Mijnwerkersfonds werden gekozen tot plaatsvervangend lid van het dagelijks bestuur de heer F. J. Spanjaard en tot plaatsvervangend lid van de commissie voor de financiën de heer J. W. van Veenendaal.

In verband met de sinds enige maanden ingetreden stijging van het ziektecijfer en de daardoor ontstane noodzakelijkheid de inkomsten der ziekenkassen met de hogere lasten in overeenstemming te brengen, werd besloten de percentages der bijdragen van de ziekenkassen met ingang van 1 Juli als volgt te verhogen:

	bestaand percentage	vanaf 1 Juli
Domaniale mijn	*f* 2,30	*f* 2,70
Willem-Sophia	„ 2,25	„ 2,40
Laura	„ 1,80	„ 2,20
Juliana	„ 1,50	„ 2,30
Oranje-Nassau I	„ 0,70	„ 1,90
Oranje-Nassau II	„ 0,50	„ 2,50
Oranje-Nassau III en IV	„ 2,05	„ 2,60
Wilhelmina	„ 1,20	„ 2,30
Emma	„ 2,05	„ 2,70
Hendrik	„ 2,40	„ 2,60
Maurits	„ 1,90	„ 2,50

Besloten werd een extra-uitkering van 10 percent van het jaarbedrag van het pensioen met een minimum van *f* 20 toe te kennen aan de navolgende groepen gepensionneerden, die reeds in aanmerking komen voor de bestaande tijdelijke pensioenbijslag:

1. Zij, die wegens ouderdom gepensionneerd zijn of inmiddels de 60-jarige leeftijd hebben bereikt.
2. Zij, die tevens invalide zijn naar de maatstaf der Invaliditeitswet.
3. Weduwen met kinderen beneden 16 jaar.
4. Invaliden wier lichamelijke toestand hen niet in staat stelt regelmatig loonarbeid te verrichten.

De uitbetaling dezer uitkering, die bekostigd wordt uit de door de mijnondernemingen voor pensioenverbetering gestorte extra-bijdragen, kan worden tegemoet gezien in de loop der maand Juli (in Juni vindt de tweede kwartaaluitkering van de „tijdelijke bijslag" plaats).

Belanghebbende gepensionneerden — voor zover zij niet reeds behoren tot een der andere groepen — die van mening zijn gerekend te kunnen worden tot de sub 4 genoemde groep, kunnen zich vóór 1 Juli ten hoofdkantore van het A.M.F. aanmelden, onder opgave van hun P.K.-nummer en onder overlegging ener ambtelijke verklaring, waaruit blijkt, dat betrokkene tot geregelde loonarbeid niet in staat is.

✻

De Rerum Novarum-actie in 't diocees Roermond heeft in Mei de stoutste verwachtingen overtroffen: er werden 420 nieuwe leden ingeschreven. Het hoogste cijfer, dat ooit in één enkele actiemaand werd behaald. Aan alle werkers, die daartoe het hunne hebben bijgedragen, welverdiende hulde!

✻

De laatste 14 dagen boekte de Rerum Novarum-actie in 't diocees Breda 63 nieuwe leden. Vermoedelijk zijn er afdelingen die de ledenwinst niet direct doorgeven, maar sparen tot ze 'n groot aantal hebben.

Dat geeft echter geen juist beeld van de actie.

Uit het hart gegrepen

Van A tot Z heb ik het schitterend jubileumnummer van Herstel gelezen, dat aan Rerum Novarum gewijd is en zo spoedig mogelijk in handig boekformaat moge verschijnen. Die mooie artikelen van onze sociale voormannen en stoere leiders, thans op krantenpapier gedrukt, moeten niet verloren gaan, maar een ereplaats krijgen tussen onze boekenverzamelingen en voortdurend geraadpleegd worden.

Al is geen enkele bijdrage minderwaardig, bovenal is mij de volgende zin in het artikel van dr. Cassianus Hentzen uit het hart gegrepen: „Rerum Novarum stelt de eis, dat het loon toereikend moet zijn voor den arbeider individueel; Quadragesimo Anno: niet alleen voor den arbeider, maar ook voor zijn gezin. **Voor zijn gezin tout court; er wordt geen verschil gemaakt tussen een groot of klein gezin, of wat men, m.i. onjuist, een „normaal" gezin noemt.** Met opzet hebben wij hier vet doen drukken.

Wat is een normaal gezin? Mijn vriend Jan noemt een gezin met vijf kinderen normaal; maar tante Ans vindt acht of tien kinderen nog heel normaal, terwijl mijn liberale hoogleraar X. meende, dat drie kinderen meer dan genoeg was en al wat daarboven ging, abnormaal moest genoemd worden. Ik heb die gesprekken over normale en abnormale gezinnen, eerlijk gezegd, steeds kletspraat, geleerdheid van aftandse mensen gevonden, die buiten de samenleving staan. Nu een man van erkend wetenschappelijk gezag als dr. Hentzen, steunende op den groten denker Pius XI, verklaart, dat de uitdrukking „een normaal gezin" onjuist is, nu durf ik ook wel ronduit zeggen, dat al diegenen, die een gezin als normaal of abnormaal beoordelen naar het aantal kinderen, onzin verkopen. In de natuur, het werk van den Schepper, is alles eenvoudig normaal, al lijkt veel voor ons, kortzichtige en bekrompen mensen, abnormaal. Dat er tengevolge van de huwelijksdaad, indien alle voorwaarden vervuld zijn, een kind geboren wordt, gevolgd door hetzij vier, hetzij tien, hetzij twintig kinderen, is en blijft volkomen normaal.

Het is normaal, dat de zon des morgens opkomt en des avonds ondergaat, dichtbewolkte lucht ons belet haar stralen te zien, het maanlicht de nachtelijke duisternis min of meer verdrijft, een in de rivier geworpen steen naar de bodem zinkt, alle menselijk, dierlijk en plantaardig leven op aarde eens sterft, dat..... Waar is echter het einde? Duizenden verschijnselen rondom ons zijn volkomen normaal, wijl natuurlijk. Zo is ook ieder gezin, ongeacht het aantal kinderen, normaal, mits het huwelijk overeenkomstig de goddelijke wetten, ieder in het hart gegrift, beleefd wordt. Wil men nochtans van abnormale gezinnen spreken, dan zijn het slechts die, waarvan men zeker weet, dat het kinderaantal op ongeoorloofde wijze beperkt wordt. Denkt er aan, beste kameraden, dat gij zulks z e k e r moet weten. Vermoedens zijn niet voldoende. Steunt uw oordeel hierop, dan loopt gij gevaar, dat gij brave mensen voor zondaars en ellendige egoïsten aanziet. Iedereen kent wel echtparen, die hun huwelijk zo dolgraag met één of meer kleine lievelingen gezegend willen zien, daarvoor bidden en meermalen een H. Mis laten opdragen. Toch blijven zij kinderloos of volgt er na het eerste geen tweede kind. Waarom? Dat is het geheim van den Schepper, aan Wien tenslotte alle leven te danken is. God is de Schepper van iederen mens en de ouders zijn Gods instrumenten of, zo ge wilt, mede-scheppers. Zelfs de bekwaamste geneesheren weten in zeer veel gevallen niet, waarom een huwelijk kinderloos blijft of slechts één, twee kinderen tot gevolg heeft.

In onze „bezeten" tijd ontmoet men, helaas, onzedelijke mensen genoeg, die er brutaal voor uitkomen, dat zij geen of hoogstens twee kinderen willen. Nooit zal ik een buitengewoon met zichzelf ingenomen dame vergeten, die ervan overtuigd was, dat zij tot de mooiste vrouwen der wereld behoorde. Wij spraken over zeker groot gezin. De mooie vrouw haalde er haar neus voor op en zei: „Bah, 't lijken wel varkens!" Zij was er zich blijkbaar niet van bewust, dat ik en ieder fatsoenlijk mens juist haar als een varken beschouwde, want zij had natuurlijk met opzet slechts twee kinderen om lang..... knap te blijven, en vertelde maar niet, dat zij vóór haar huwelijk reeds een dochter had. Als iemand een varken was, dan was zij het, die van trots en ijdeltuiterij verging. Als een varken is zij, die toch katholiek gedoopt en opgevoed was, ook gestorven. En haar kinderen? Die storen zich aan God noch gebod en hebben helemaal geen kinderen.

Wij spreken dus niet van normale gezinnen met betrekking tot het kinderaantal, maar van grote en kleine gezinnen, eenvoudig omdat elk gezin normaal is, tenzij wij zeker weten, dat het eerste huwelijksdoel op ongeoorloofde wijze verijdeld wordt. Dan hebben wij met abnormale gezinnen te maken, waarin de moraal van den duivel onderhouden wordt tot vernietiging van het waarachtig geluk en ondermijning van Kerk en Staat beide.

VAN DEURNE.

Rectificatie

(Sch.) In ons kwartaal-overzicht van de vorige week inzake het ledental op 31 Maart j.l. namen wij een opmerking op betreffende de **Mijnwerkersbond.**

In de kwartaalstaat kwam tot uitdrukking een vooruitgang van 555 leden, terwijl als resultaat van de propaganda reeds een cijfer was genoemd, hoger dan 1200. In verband hiermede concludeerden wij, dat er nog grote fluctuatie zou plaats hebben.

Achteraf wordt ons medegedeeld, dat het getal van ruim 1200 het resultaat weergaf van de propaganda in het hele winterseizoen. Het spreekt vanzelf, dat dit ten aanzien van onze conclusie een omstandigheid is, waarmee zeer sterk rekening moet worden gehouden. De fluctuatie zou dan immers beduidend geringer zijn. Wat niet anders kan dan ons verheugen.

Wij meenden goed te doen dit nog even mede te delen.

STATEN EN VOLKEREN

II. Portugal.

(R.) De oorspronkelijk bewoners van Portugal waren de Lusitaniërs, die in 138 v. Chr. door de Romeinen onderworpen werden. Als provincie Lusitania maakte Portugal deel uit van het Romeinse wereldrijk, dat echter omstreeks 400 n. Chr. geen weerstand meer kon bieden aan de opdringende stammen die door de Grote Volksverhuizing in beweging kwamen.

Het Iberische schiereiland, Spanje en Portugal, viel bijna geheel ten deel aan de West-Goten, die toen tot het Ariaanse christendom behoorden. (Het Arianisme is een der oudste ketterijen, genoemd naar den priester Arius, die de Godheid van Christus loochende).

In 586 bekeerde zich de Westgotische koning Reccared tot het Katholicisme, onder de invloed van de marteldood van zijn broer, den H. Hermenigild.

Een groot gevaar dreigde deze jonge Christenstaat, toen de Islam met de verplichting van de heilige oorlog tegen de ongelovigen, overwinnend door Azië en Noord-Afrika trok.

Omstreeks 700 stak de Arabische sjeik Tarik met een leger van Berbers de straat van Gibraltar over, en in 711 leden de West-Goten onder aanvoering van hun koning Rorik de nederlaag bij Xeres de la Frontera. Binnen twee jaar was al het land tot aan de Pyreneeën bezet. Alleen in het Noordwesten kon een klein gebied behouden blijven, het koninkrijkje Asturië, van waaruit de herovering van het Iberisch schiereiland een aanvang zou nemen.

Het grensland van Asturië, Kastilië (het land der kastelen) werd het eerst herwonnen.

Een der meest bekende Morenbestrijders was de Franse graaf Hendrik van Bourgondië, die in het huwelijk trad met de dochter van den Castilaansen koning; deze gaf zijn schoonzoon in 1095 een gebied in leen tussen Douro en Minho, dat naar de haven Porte Cale (Oporto) Portugal genoemd werd. Dit nieuwe rijkje kreeg in 1147 zijn natuurlijke hoofdstad in Lissabon, dat tijdens de tweede kruistocht op de Moren veroverd werd. Reeds vier jaren te voren had Alfonsus I zich als onafhankelijk koning weten te doen erkennen door Castilië.

In de 14e, 15e en 16e eeuw zou dit jonge staatje tot ongekende grootheid stijgen. Johan I (1383—1433), die de Moren ook in Noord-Afrika wilde bestrijden, veroverde Ceuta en legde zo de grondslag voor het Portugese koloniale rijk. Zijn zoon Hendrik de Zeevaarder was een krachtige bevorderaar van ontdekkingstochten. In Sagres vestigde hij een Sterrewacht, terwijl hij bovendien een zeevaartschool stichtte voor de opleiding van zee-officieren. Tal van expedities werden uitgezonden; in 1420 werd Madeira ontdekt, in 1431 de Azoren, in 1450 de Kaapverdische eilanden. Tijdens Johan II (1481—1495) waren de resultaten nog veel schitterender: in 1484 bereikte Diego Cam de mond van de Congo, in 1486 Bartholomeus Diaz de Zuidpunt van Afrika, Kaap de Goede Hoop genoemd, in 1498 landde Vasco da Gama (tijdens Manuël den Groten) te Calicoet in Voor-Indië. Een tweede expeditie onder Cabral week te ver af en landde in Brazilië (1500), dat in naam des Konings in bezit genomen werd.

Als kleine staat begreep Portugal, dat het onmogelijk de gehele Indische wereld kon beheersen; het was voldoende, als het de handel op Indië in bezit kon krijgen. Daarom werden kustplaatsen en toegangswegen bezet: Malakka, Goa, Ormoezd, Sokotra. Lissabon werd de stapelplaats der Indische waren. Camoëns heeft in zijn „Llos Lusiados" de heldendaden van zijn volk bezongen.

De bloeitijd van Portugal is van korte duur geweest. In 1580 werd het veroverd door Philips II, Koning van Spanje, waardoor Engelsen en Nederlanders gelegenheid kregen om zich van de rijke Indische gebieden meester te maken. Portugal was over zijn hoogtepunt heen; door de uitwijking van de Portugese Joden in 1594 naar Amsterdam, verhuisde ook de winstgevende Levanthandel van Lissabon naar de boorden van het IJ. De ontevredenheid over deze achteruitgang in elk opzicht leidde tot een uitbarsting in 1640; onder Jan van Braganza maakte Portugal zich weer onafhankelijk van Spanje, terwijl het ook weer begon aan de herovering van de verloren gegane koloniën.

Brazilië, dat langzamerhand geheel in handen geraakt was van de Nederlandse Westindische Compagnie, moest in 1661 bij het verdrag van Den Haag weer teruggegeven worden. Toch kon het land zich niet meer tot zijn oude glorie opwerken; in 1703 werd het zelfs politiek en economisch volkomen afhankelijk van Engeland door het z.g. Methuen-tractaat (genoemd naar den Engelsen gezant).

De maatschappelijke verhoudingen konden in de 18e eeuw verre van gunstig genoemd worden. Jozef Emmanuel I (1750—1777) liet zich door den bekwamen, maar listigen minister Pombal in het spoor brengen der „verlichte despoten", wier leuze het zijn zou: „Alles voor, niets door het volk". Ongetwijfeld werden er verschillende maatregelen genomen, om de welvaart op te voeren zoals stichting van handelscompagnieën, beter toezicht op de inning der belastingen, uitvoerverbod voor bepaalde grondstoffen e.a. Pombal was een felle vijand van de Jesuïeten, waarmee hij 't als vrijmetselaar wel niet geheel eens kon zijn! Een vurige lastercampagne tegen deze verdienstelijke orde leidde tot de verbanning in 1759 uit Portugal en al z'n koloniën.

In de Franse tijd raakte het land betrokken in de algemene Europese oorlogen. Toen het (economisch vazal van Engeland) weigerde zich aan te sluiten bij de blokkade-oorlog, het z.g. Continentaal stelsel, trok Napoleon met een leger naar Lissabon, terwijl de koninklijke familie de wijk nam naar Brazilië. Ook na de val van Napoleon bleef Jan VI in Brazilië, terwijl het moederland bestuurd werd door den Engelsen Lord Beresford.

Onder de invloed van de revolutie van Cadiz in 1820, nam Jan VI het besluit naar Europa terug te keren. Deze terugkeer had echter het verlies van Brazilië tengevolge, dit was zich langzamerhand gaan beschouwen als het moederland met een kolonie in Europa: Portugal! Het wilde niet van Lissabon uit geregeerd worden, en evenals Midden- en Zuid-Amerika zich in diezelfde tijd losmaakten van Spanje, riep Brazilië in 1822 de onafhankelijkheid uit en koos den Portugesen koningszoon Pedro tot zijn eersten keizer.

Na de dood van Jan VI in 1826 brak er een kroonstrijd uit tussen bovengenoemden Pedro, die de troon opeiste voor zijn dochtertje Maria da Gloria, en zijn broer Don Miguel. Deze oorlog was tevens 'n strijd tussen liberalisme en conservatisme, die in alle landen van Europa tegenover elkaar stonden. In het begin kon Don Miguel zich als koning doen erkennen, maar in 1834 moest hij wijken voor zijn nicht Maria da Gloria; de absolute monarchie had 't daarmee tevens afgelegd tegen de liberale beginselen. Een tijdperk van grote politieke onrust volgde, waarin ministeries en ministers elkaar snel afwisselden. Land en volk vervielen ten slotte in een soort lethargie, terwijl handel, industrie, ondernemingen van allerlei aard in handen kwamen van vreemdelingen: Engelsen, Fransen, Spanjaarden e.a. De koningen bleken niet opgewassen tegen de moeilijkheden van allerlei aard; de gelederen der republikeinen zwollen aan. In 1908 werden Karel I en zijn zoon in de straten van Lissabon vermoord. De jongste zoon Manuël, die bij de aanslag slechts licht gewond was, besteeg de troon, maar van 3—5 October 1910 overwon de republikeinse gedachte na bloedige gevechten.

Ging Portugal toen een betere tijd tegemoet? Vanaf 21 Augustus 1911, toen de republikeinse grondwet in werking trad tot aan de revolutie van 28 Mei 1926, die het systeem geheel veranderde, telde Portugal 8 staatspresidenten, 44 ministeries, 20 revoluties en 158 grote stakingen.

Op 27 Mei 1926 vaardigde Gomes da Costa, de opperbevelhebber van de Portugese troepen tijdens de wereldoorlog, waaraan Portugal sinds 1916 deelnam, een proclamatie uit, die een oorlogsverklaring betekende aan het verwoede politieke systeem, een militaire dictatuur werd ingesteld. Het was het einde van de de revolutie van 1910, maar nog niet het begin van de nieuwe staat. Deze zou gebouwd worden door Prof. Salazar, hoogleraar in de economie aan de universiteit van Coïmbra. Deze hoogstaande, alleszins bekwame staatsman en geleerde, heeft in 1933 aan Portugal een grondwet geschonken, die het staatkundige en maatschappelijke leven op nieuwe grondslagen vestigde. Portugal gaat een nieuwe toekomst tegemoet; het volk heeft zijn geloof in zichzelf hervonden. Het werk van Salazar is niet alleen van betekenis voor Portugal, maar voor heel de wereld omdat de doorvoering van zijn beginselen en ideeën ook elders een waarborg kan zijn voor betere staats- en betere maatschappijvormen.

Mijn vriend Tonni wil gaan trouwen. Dat kan den bèste overkomen en geeft dus geen aanleiding om daaraan veel aandacht te besteden.

Maar... te oordelen naar wat hij mij zo in vertrouwen mededeelde, is het met zijn spaarpot nog niet al te best in orde. Aangezien zijn aanstaande wederhelft — volgens zijn bewering — volstrekt niet geneigd is nog langer te wachten zat hij flink in de penarie.

Ik heb geprobeerd hem te troosten en hem gezegd: beste kerel, dat is toch niet zo èrg. Als je niet dik kunt beginnen, begin je maar dun; maar daarvan wilde hij hoegenaamd niets weten. 't Moest juist dik in orde zijn en wat dan niet contant betaald kon worden, moest maar op krediet — op de reutel noemde hij dat — geleverd worden.

Dat kàn tegenwoordig; het staat zelfs dèftig en past dus geheel — als ik het goed heb begrepen — bij zijn toekomstig huis-, tuin- en keukenameublement.

Hij had het in elk geval zwaar te pakken. Ik heb maar niets meer gezegd; toch kan ik niet geloven, dat hij van zijn eigengemaakte deftigheid veel plezier zal beleven! Een gezellige woning is zonder twijfel levenselixer — zoals hij dat plechtstatig uitdrukt — maar deftigheid op afbetaling is mijns inziens het omgekeerde van gezelligheid en van begin af aan „de dood" in de pot!

't Is maar goed, dat er verduisteringsvoorschriften zijn, anders zag ik hem straks al zitten als 'n mummie in z'n mooie kamer met het licht aan, de krant onderstboven in zijn hand en met een bevend hart, vervuld van de bange wetenschap, dat — ondanks alles — nog steeds niet àlle verduisteringen worden goedgekeurd. Over de rest denk ik dan maar niet eens.

Het is en blijft echt jammer; 't was vroeger toch zo'n flinke „kerel". Een prettig humeur en altijd vol ijver voor onze mooie beweging. Maar nu die deftigheid — zal ik maar zeggen — hem te pakken heeft, is 't rondom mis. Hij staat nu al voor drie weken contributie in het krijt, zet een gezicht als een oorworm, kankert vier in en vijf uit omdat er nog maar steeds geen loonsverhoging loskomt.

Wat dat laatste betreft ben ik het wel met hem ééns, al zullen er heel wat zijn, die daaraan heel wat meer behoefte hebben, maar bij hem moet de organisatie het ontgelden, die — hij weet dat zelf ook wel — daaraan part noch deel heeft.

Voor mij staat het dan ook bij voorbaat vast, dat als hij bij zijn voornemen blijft, dat hij dan de weg van zijn „deftige" voorgangers zal opgaan en voor onze beweging verloren is. Eigenlijk toch wel zielig als je dat goed doordenkt.

Ik zeg maar zo: je moet niet verder willen springen dan je stok lang is en overdrijving schaadt. Dat heb ik in tegenovergestelde zin als hierboven deze week weer ondervonden. Maar mijn papier is vol. Dus daarover later.

O. P.

Onze Filmcentrale

AAN DE VRUCHTEN KENT MEN DE BOOM

Filmvoorstelling voor de

de film in dienst van

de propa
de cultur
en de on

Het begin

Reeds jaren geleden was men in de kringen van het Verbond overtuigd van de grote propagandistische en culturele waarde van de film en werd aan de Hinfilm opdracht gegeven tot vervaardiging van de film Kentering, een rolprent, die de veranderingen op zedelijk en stoffelijk gebied in de arbeiderswereld, sedert de verschijning van Rerum Novarum in beeld brengt. Op 9 September 1932 vond te Utrecht — in tegenwoordigheid van vele bestuurders en genodigden — de première plaats.

Had deze film zelf een gunstige critiek, de exploitatiemoeilijkheden bleken groter dan men zich had voorgesteld en alhoewel zij in verscheidene plaatsen is vertoond, kon toch een groot deel der plaatselijke afdelingen, als gevolg van de kosten aan de vertoning verbonden, van Kentering geen kennis nemen. Na enkele jaren werd de exploitatie dan ook zo goed als geheel stopgezet.

Intussen waren er in de beweging ook andere instellingen, die zelfstandig met de exploitatie van een propaganda-film waren begonnen, w.o. de Federatie der Diocesane Bonden van Katholieke Coöperatieve Verenigingen, de Centrale Volksbank en Herwonnen Levenskracht.

De geluidsfilm doet haar intrede

Nadat aldus een aantal jaren was gewerkt, begon de periode van de geluidsfilm. Nieuwe technische vindingen op filmgebied hadden zich baangebroken: de geluidsfilm kwam,..... werd gezien..... en overwon!

Vanzelfsprekend is aan dit evolutieproces ook in de kringen van de katholieke arbeidersbeweging aandacht geschonken.

Spoedig had de geluids-smalfilm de stomme normaalfilm verdrongen.

We zijn dan aangeland in de periode, waarin men de geluidsfilm als propaganda-middel binnen de beweging gaat toepassen. Genoemde Federatie kwam het eerst met een geluidsfilmpje voor de dag en wij herinneren ons deze eerste „geluidsfilm-voorstelling" in het knusse Volksbondsgebouw te Duivendrecht in October 1935, nog heel goed, benieuwd als we toen zelf waren naar de afloop van dit eerste experiment! Nu, die eerste avond is toen uitstekend geslaagd. Daarna volgde de Centrale Volksbank, die haar stomme normaalfilm Sparen verving door een geheel nieuwe geluidsfilm Levensproblemen en ten slotte had ook de Nederlandse Arbeidersbank voor haar afdeling assurantie een geluidsfilm laten maken.

Zo stond men in de zomer van 1936 dus voor het feit, dat een drietal instellingen in de beweging de geluidsfilm als propaganda-middel had aangepakt.

Het ontstaan van de Filmcentrale

Het zou intussen oneconomisch geweest zijn, wanneer de drie genoemde instellingen elk afzonderlijk de filmexploitatie ter hand hadden genomen, immers uit kostenoogpunt zou centralisatie een belangrijke besparing geven. Uit deze gedachtengang rijpte de idee om te komen tot een nieuwe instelling, die de gehele filmpropaganda en exploitatie zou ter hand nemen. Het overleg tussen de drie betrokken instanties leidde tot de oprichting van de Filmcentrale, die zich aanvankelijk ook nog met andere werkzaamheden heeft bezig gehouden als het ontwerpen en samenstellen van folders, brochures, affiches etc., een taak welke later door de nadien in het leven geroepen Centrale Propaganda Dienst werd overgenomen. Door het inrichten van een donkere kamer met toebehoren is het voorts mogelijk geweest zelf ook op foto-gebied het een en ander te presteren (opnemen, ontwikkelen, afdrukken, vergroten), waardoor in elk geval de grondslag is gelegd voor een eigen foto-dienst in de beweging. Hoofdschotel was en is echter de exploitatie van de film.

Bij de drie genoemde instellingen bleef het intussen niet. De Volkskrant en Concordia lieten eveneens een geluidsfilm vervaardigen, de Ned. R. K. Metaalbewerkersbond en de Ned. R. K. Textielarbeidersbond hebben dat voorbeeld gevolgd, ook de film Kentering werd later tot een nieuwe geluidsfilm Bevochten Rijkdom omgewerkt, nog aangevuld met andere geluidsfilms (Rome en Lourdesfilm, enz.)

Het aantal filmavonden en bezoek(st)ers

Het ligt voor de hand, dat het aantal filmavonden, door genoemde instellingen en bonden aan de Filmcentrale ter verzorging toevertrouwd (alleen Herwonnen Levenskracht

Beelden uit de Volkskrant-film „Op de Bres"

Links onder: Door weer en wind in Zeeuws-Vlaanderen. — Rechts onder: Uit de mobilisatietijd: De Filmcentrale heeft haar diensten aang mogelijk op tijd aan hun krant te helpen. Hier wordt Eindhoven afgeleverd.

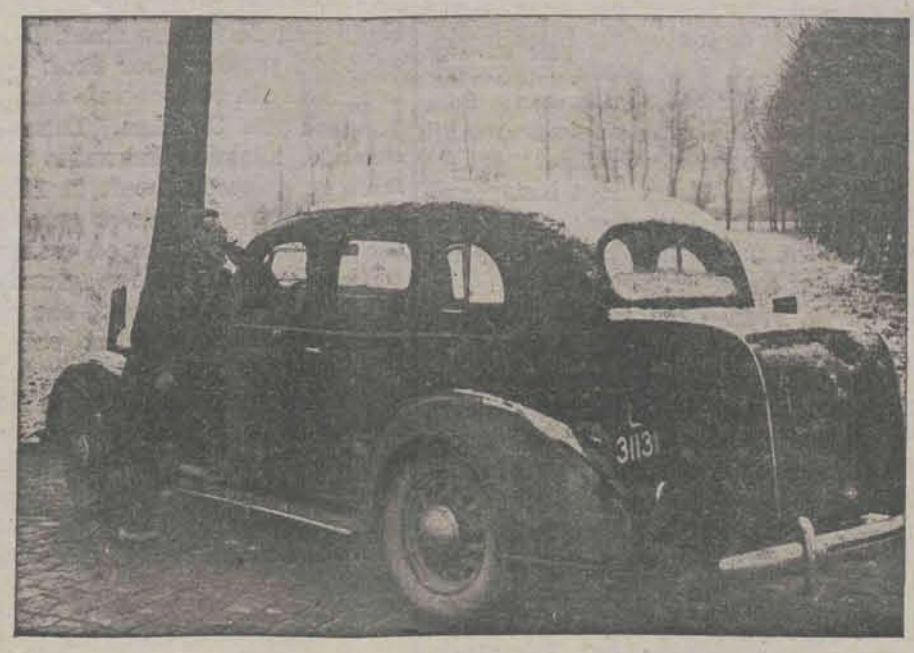

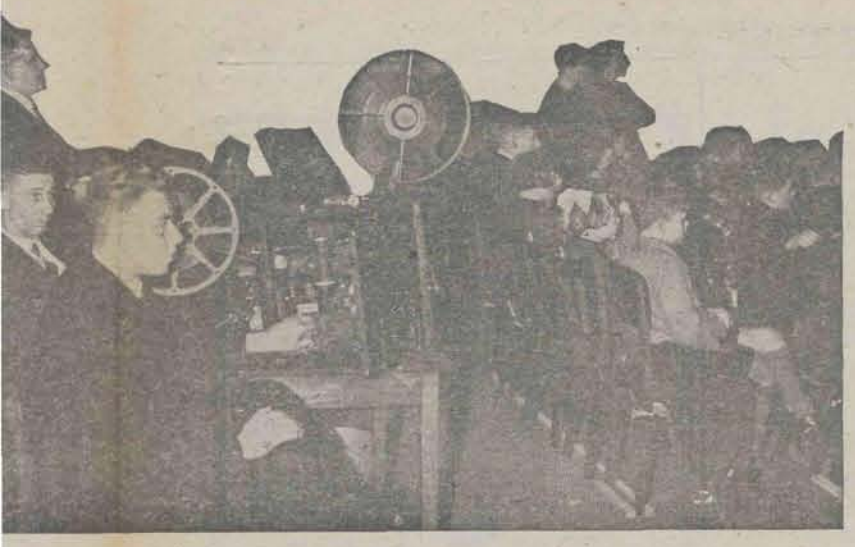

oorstelling voor de kinderen.

Een avontuur, dat gelukkig nog goed afliep!

Beelden uit de propaganda-film van de Centrale Volksbank: Levensproblemen

ropaganda,
ulturele verheffing
e ontspanning

heeft tot dusverre steeds een eigen filmdienst geëxploiteerd) zeer snel steeg, waardoor zowel de voorraad film als het aantal toestellen en auto's voortdurend moest worden uitgebreid.

Belangrijk is voorts dat het aantal bezoek(st)ers op deze filmavonden van stonde af aan buitengewoon groot is geweest en uit onderstaande statistiek blijkt wel heel duidelijk welk een verdienstelijk werk deze instelling uit propagandistisch oogpunt voor de beweging als geheel en voor de bonden en instellingen afzonderlijk heeft verricht.

Seizoen	Aantal verzorgde filmavonden	Aantal bezoek(st)ers
1935-1936	90 (6 mnd)	23.465
1936-1937	269	68.515
1937-1938	318	82,785
1938-1939	430	106.300
1939-1940	649	127.274

Sinds de oprichting zijn derhalve met deze filmvoorstellingen ruim vierhonderdduizend mensen bereikt!

Door weer en wind!

Leuke momenten!

Het zou zeker de moeite waard zijn hier een bloemlezing te geven van al die belevenissen, door de autobestuurders en filmoperateurs vanaf de aanvang meegemaakt.

Voor het succes van een filmvoorstelling is natuurlijk nodig, dat zij zonder technische storing verloopt. En dat brengt weer met zich mede bedrijfszeker materiaal, zowel wat de vervoersmiddelen betreft als de projectietoestellen. Maar het ligt natuurlijk voor de hand dat er bij een zo groot aantal voorstellingen wel eens een enkele tussendoor is gelopen, die geheel of gedeeltelijk in 't water is gevallen. Zo herinneren wij ons nog een voorstelling, waarbij het geluid met geen mogelijkheid uit de luidspreker was te krijgen en de spreker zich achter het filmdoek opstelde om vanaf die plaats het gesproken woord op de film zo goed mogelijk te verzorgen!

Ook de weersomstandigheden waren dikwijls verre van ideaal. De barre winter van 1939—1940 met zijn spiegelgladde wegen en de strenge kou was oorzaak, dat het verzorgen van de filmvoorstellingen soms onder de meest ongunstige omstandigheden moest geschieden en dat er dan

naar diensten aangeboden aan de Volkskrant, teneinde de abonné's zo veel en afgeleverd.

eens een wagen een slippertje maakte, zal ook niemand verwonderen. Maar het zijn kranige kerels geweest die in die dagen achter 't stuur zaten en de reputatie van de Filmcentrale in dit opzicht wisten hoog te houden! Overigens: slechts hij, die dit werk van nabij gadeslaat, kan beoordelen hoeveel tijd, inspanning en werkkracht het organiseren in één winter van over de vierhonderd filmavonden, voor diverse instanties, in plaatsen over het gehele land verspreid, vereist.

Er zou hier nog veel meer te vertellen zijn. We herinneren ons nog de afloop van een voorstelling in een plaatsje in de Gelderse Achterhoek, waar bij het keren van de auto voor het patronaatsgebouw (het was stikdonker buiten) de spreker op die avond plotseling in een sloot terecht kwam en luidkeels om hulp riep. Gelukkig kwam hij er met een nat pak en een verstuikte enkel af! Ook is het tijdens de laatste strenge winter voorgekomen, dat een tweetal operateurs, die een voorstelling in Oldenzaal hadden verzorgd, met hun wagen in een dorp des nachts bij felle kou in de sneeuw kwamen vast te zitten en na hopeloze pogingen te hebben aangewend om de auto los te krijgen, daarin ten slotte maar hebben overnacht! Dat zijn zo van die avonturen, die men niet gauw vergeet! We hebben er méér beleefd, maar moeten ons beperken!

Propaganda en amusement

Vanzelfsprekend is de film in dienst van de beweging voor een belangrijk deel afgestemd op de propaganda. Er schuilt zeker waarheid in het Chinese spreekwoord, dat één plaatje méér waard is dan duizend woorden. En hoeveel te meer is dat met de film en in nog sterkere mate met de geluidsfilm het geval, die door beeld, montage en inhoud een grote invloed — zowel ten goede als ten kwade — kan uitoefenen. Vandaar dat op het merendeel der filmavonden een of meer propaganda-films van een der bonden of instellingen de hoofdschotel vormden en het bijprogramma uit teken- en amusmentsfilms bestond.

Werd hier dus toch ook reeds het terrein van het amusement betreden, in nog sterkere mate ging de Film-centrale en daardoor ook de katholieke Arbeidersbeweging op dit gebied actief optreden, toen in het vijfde seizoen een nauwe samenwerking tot stand kwam met Gofilex te Leiden, het officiële katholieke filmexploitatiekantoor, dat aan de Filmcentrale de technische verzorging van al zijn smalfilmvoorstellingen toevertrouwde en welke voorstellingen voor het merendeel een uitgesproken amusementskarakter hadden.

De doelstelling van de Filmcentrale, waaraan in 1940 inmiddels de vorm van een stichting is gegeven, kan thans als volgt gesteld worden:

> „door middel van de film mee te werken aan de culturele verheffing en ontspanning van de leden der beweging, van hun gezinnen en van anderen en zich dienstbaar te maken aan de propaganda voor de beweging en haar instellingen."

Dit doel tracht zij in hoofdzaak te bereiken door het geven of bevorderen van goede film-voorstellingen, zowel voor de leden en hun gezinnen, als voor anderen en door het exploiteren, doen vervaardigen, kopen, verkopen, huren en verhuren van goede films en reportages.

Naast het groot aantal voorstellingen, verzorgd in opdracht van Verbond, bonden, instellingen en plaatselijke afdelingen, is ook voor diverse andere instanties gefilmd, onder meer voor het Wit-Gele Kruis en tijdens de mobilisatie voor O. en O. en het katholieke comité Voor Onze Gemobiliseerden, terwijl uiteraard door de samenwerking met Gofilex het aantal voorstellingen buiten de kring der beweging sterk is gestegen.

Met de Centrale Reiskas behoort de Filmcentrale tot die instellingen, die thans door de huidige transportmoeilijkheden wel bijzonder in hun activiteit zijn geremd. De verzending per trein van filmtoestellen en materiaal, het niet meer beschikbaar zijn van diverse zalen en gebouwen, het overnachten van de operateurs en de daarmee gepaard gaande kosten, het zijn, naast andere, grote moeilijkheden, die de Filmcentrale in het ontplooien van haar werk ernstig belemmeren. Dit is zeker: deze instelling heeft in de afgelopen periode zowel propagandistisch gesproken als in cultureel opzicht voortreffelijk werk gepresteerd. En dit staat ongetwijfeld evenzo vast: de katholieke arbeidersbeweging die, we hebben het hier al meer dan eens gezegd, alle belangen, dus ook de culturele, van haar leden en hun gezinnen, te behartigen heeft, zal in de toekomst aan het filmvraagstuk haar serieuze aandacht blijven schenken, overtuigd als zij is daarmede een belangrijk stuk van haar volksopvoedende taak te volbrengen.

Moge de tijd spoedig aanbreken, dat de thans op stal staande wagens des middags weer naar alle windstreken uitrijden, dat weerom talrijke voorstellingen kunnen worden verzorgd, om aldus door de film aan de propaganda voor de beweging en aan de culturele verheffing en ontspanning van tienduizenden een werkzaam aandeel te kunnen nemen.

L. B.

ONS HUISHOUDEN

Kwark

Ongewijfeld zullen vele lezeressen bovenstaand woord niet kunnen thuisbrengen en menigeen zal het eerder doen denken aan kikkergeluid dan aan voedingsmiddelen en toch duidt het een van deze laatste aan. Kwark is de naam van de gezamenlijk voedende vaste stoffen, die voorkomen in afgeroomde melk, ondermelk, taptemelk.

In onze rijke dagen kwam ondermelk voor menselijk voedsel vrijwel niet in aanmerking; dat ze echter op de boerderij gebruikt werd voor het mesten van varkens en voor het opfokken van kalveren en biggen is al bewijs genoeg, dat ondermelk belangrijke voedende bestanddelen moet bevatten, die ook voor den mens van hoge waarde zijn.

Nu onze keuze niet meer zo ruim is, beginnen we vele destijds versmade dingen op hun juiste waarde te schatten; zo ook de ondermelk.

Het allergrootste deel ervan is natuurlijk water, evenals dit trouwens bij de volle melk het geval is, maar behalve vet zijn alle vaste stoffen uit deze laatste nog aanwezig; dat zijn de 3 à 3,5 pct. eiwit, pl.m. 5 pct. melksuiker, alsmede de 1 pct. verschillende voedingszouten; vet pl.m. 0.2 pct.

Nu gaat het niet aan, om ter wille van deze bestanddelen alle taptemelk te drinken. Ze is echter buitengewoon geschikt voor pap en wie per liter nog een lepel blikmelk daaraan kan toevoegen, heeft zelfs een bijna volwaardige pap.

We kunnen echter van de vloeistof de vaste stoffen scheiden en deze afzonderlijk gebruiken. Dat heeft veel aantrekkelijks, omdat we er zowel de smaak als de voedingswaarde van verschillende andere gerechten, onder andere ook de broodmaaltijd, zeer mee kunnen verhogen.

Dat afscheiden van de vaste stoffen gaat heel eenvoudig; we verwarmen bijvoorbeeld 2½ liter ondermelk tot pl.m. 30 graden, dat is dus lauw warm, en voegen daar 1 fles karnemelk bij. Deze melk houden we lauw en na pl.m. een uur zien we, dat het water, de wei, zich afscheidt. We gieten nu de inhoud van de schaal in een niet te los geweven kussensloop, zakje of doek, of in een op een schaal geplaatst vergiet met een doek erin, en laten dit staan tot alle water verdwenen is. De witte stijfselachtige massa die in de doek achterblijft is de voedzame, frisse wat zurig smakende kwark, ongeveer eenzelfde substantie als hangop en yokhurt.

De 2½ liter ondermelk en 1 liter karnemelk die we nodig hebben, kosten in ronde cijfers samen 32 cent. Hiervan krijgen we 300 gram kwark, waarin 112 gram eiwit voorkomt, 158 gram melksuiker (koolhydraten) en 28 gram voedingszouten. Het eiwit maakt dus 37 pct., de koolhydraten 53 pct. van de kwark uit.

Heel belangwekkend is het nu, om de voedingsmiddelen, waaruit we ons eiwit doorgaans krijgen, vlees en vis, eens te vergelijken, ook wat de prijs betreft, met kwark.

We zien dan, dat 1 kg vlees met 20 pct. of 200 gram eiwit f 1.60 kost, 1 kg vis met 18 pct. of 180 gram eiwit, f 1.40, 1 kg klaargemaakte kwark (8⅓ liter ondermelk + 3⅓ liter karnemelk) met 37 pct. of 370 gram eiwit f 1.05. Nemen we, om het overzicht te vergemakkelijken, van iedere eiwitsoort 1 pond, dan zien we dat 1 pond vleeseiwit f 4, 1 pond viseiwit f 3.90 en 1 pond kwarkeiwit echter slechts f 1.44 kost. Per pond is dan weliswaar bovendien in die prijs inbegrepen bij vlees 50 gram vet, waarvan in kwark vrijwel niets aanwezig is, maar ook schelvis en schol hebben dit niet, en van het voedzame koolhydraat, dat in vlees en vis geheel ontbreekt, heeft kwark niet minder dan 53 pct., zodat men per pond kwarkelwit nog 265 gram koolhydraat toekrijgt. En deze stoffen uit kwark zijn heel goed verteerbaar.

We kunnen de kwark op vele manieren gebruiken. In plaats van boter smeren we ze op brood en strooien er versgehakte tuinkruiden overheen, zoals kervel, peterselie, dille, pimpernel, dragon, geraspte ui, of een mengsel van twee of meer dezer kruiden, terwijl we er ook radijs of sterkers enz. bij kunnen eten. Wanneer men ze een nacht laat staan met komijnzaadjes erdoor, dan neemt de kwark de smaak daarvan aan. Wie de voorkeur aan zoete smaak geeft, strooie er wat suiker overheen.

Gemengd met wat tomatenpurée of met aan schijfjes gesneden tomaten, kan men ze bij brood of bij aardappelen eten.

Laten we ze niet al te droog uitlekken, dan vormt ze, door de zeef gewreven, 'n smakelijk onderdeel van 'n soort mayonnaise, waarmee we de sla aanmaken.

En verder is kwark vooral te gebruiken in een grote verscheidenheid van nagerechten, hetzij met suiker en beschuit, zoals yoghurt gegeten wordt, hetzij in combinatie met vruchtensap of vruchten, of als pudding. Maar in elke vorm gebruikt kunnen, ja moeten we ze eigenlijk beschouwen als een waardevol en goedkoop vervangingsmiddel voor de dure eiwitrijke voedingsmiddelen vlees, vis en eieren, die bovendien slechts zeer spaarzaam voorhanden zijn. Terwille van de noodzakelijke eiwittoevoer aan ons lichaam, vooral ook voor kinderen van groot belang, moeten we meer aandacht aan kwark gaan schenken en aan de ondermelk en karnemelk waaruit ze gemaakt wordt.

WILMA MÜNCH

HYGIËNE IN DE KEUKEN!
Dus ook hygiënisch zout! Jozo of Nezo natuurlijk: zuiverder, zuiniger en blanker keukenzout bestaat er niet !

URBI ET ORBI

„Zóó hoort het"
door
TOOS POST
In keurig bandje f 1,25
3e druk

Een boekje over de étiquette, maar dan één waarvan P. Hier. Rongen O. C. R. schrijft: „Neemt en leest. Het zal een verfrissing, een verfijning worden voor zéél Uw doen en laten."

In den boekhandel en bij
URBI ET ORBI
Ondiep 6 - Utrecht
Giro 315927

Roeping

„Waar zoveel handen zich smekend opheffen, is het huis in veilige hoede. Kom, God roept uw zoon, Hij zij geprezen. Hij roept ook uw dochter; prijs er Hem te meer om."

Uit „Mijn priesterjongen".
P. Lhande.

Er komen soms zulke aardige brieven binnen.

Deze week zond een moeder uit Limburg het levensverhaal van haar broer en ze schreef er bij: „Geef het eens door aan de andere lezeressen van Herstel. Het kan wellicht een waarschuwing zijn voor velen." In het kort komt de geschiedenis hierop neer:

Op 14-jarige leeftijd vroeg de knaap aan zijn vader toestemming om naar het klooster te gaan. Hij wilde broeder-missionaris worden. Ongetwijfeld bezat hij er de geschiktheid voor: hij was vroom van aard, maakte op school een zeer goed figuur. Vader, die na de vroege dood van zijn vrouw hard en koud geworden was, weigerde. Hij — de zoon — moest mee geld verdienen en daartoe een vak leren; hiermee was de zaak afgehandeld. De jongen durfde er geen tweede maal over spreken, werd timmerman en paste aanvankelijk goed op. Doch langzamerhand zakte hij af, maakte schulden en bestal, om die te voldoen (hij kreeg weinig zakgeld) zijn vader; niet één keer, doch herhaaldelijk. Ten laatste is hij van huis weggegaan, met een andersdenkend meisje getrouwd en zelf protestant geworden.....

Tot zover onze lezeres.

Er is meer dan één lesje te trekken uit dit sobere relaas. Bepalen we ons heden tot het feit van de geweigerde toestemming om de religieuze staat te aanvaarden. Was die de enige oorzaak van dit waarschijnlijk — want wie kan in de toekomst zien? en Gods molen maalt langzaam — mislukt leven?

Dat is niet met zekerheid te zeggen. Uit den jongeman had misschien ook een mislukte broeder kunnen groeien! De kwestie is echter te ernstig, dan dat we er ons met zo'n luchtig argument van af zouden mogen maken. Ook hier zijn de woorden, welke pater Helmer schrijft over de tegengewerkte priesterroeping, het overwegen waard: „Vaak meent men bars te moeten weigeren: „Wat! Jij priester! Nooit hoor, daar komt niks van." In stilte denkt men: als het werkelijk roeping is, zal hij er toch wel op terugkomen! Natuurlijk zal dat ook wel eens voorkomen; maar evengoed kan het gebeuren, dat de jongen, vooral als hij wat angstig en gevoelig van natuur is, er niet meer op terugkomt en denkt: Ik mag toch niet! Daarmee is dan allerminst gezegd, dat het geen roeping geweest is.

Zo lichtvaardig wordt vaak, met de beste bedoelingen, gezegd: „Als een jongen echt roeping heeft om priester te worden, dan wordt hij het ook." Daarop vertrouwende, stelt men de roeping aan de onredelijkste en gevaarlijkste beproevingen bloot, en als de jongen tenslotte van gedachten verandert, zegt men: „Gelukkig, dat we niet meteen hebben toegegeven."

Volkomen ten onrechte. Gods roepstem veronderstelt en vereist wel degelijk menselijke medewerking, zowel van den geroepene zelf als van degenen, aan wie Hij de zorg voor Zijn uitverkorene heeft opgedragen."

Bij de opvoeding in het algemeen, doch zeker in verband met zo'n gewichtige, tegelijk tere zaak als de roeping tot de geestelijke staat, wordt menige ouderlijke blunder geslagen.

Tussen het ene uiterste, dat jonge ouders over hun wiegekind al spreken als over „ons kleine Dominicaantje" en 't andere uiterste, dat vader en moeder hun aardig, knap, verstandig dochtertje, dat een goede partij kan doen (vooral die goede partij!!) verbieden om zich te gaan „begraven" in een klooster, liggen de kleinere fouten, beletselen, tegenwerkingen, verzuimen, tekorten, die geschreven moeten worden op de debetzijde der ouders van toekomstige priesters, zusters, broeders.

Priestertje of zustertje spelen doen wel haast alle Roomse kinderen op z'n tijd. Dat hoeft helemaal geen voorteken te zijn. Dat ze, acht, negen jaar zijnde, een missionaris, missiezuster willen worden, kunnen we voor kennisgeving aannemen en meestal een bevlieging noemen. Morgen worden ze immers chauffeur, soldaat, pelsjager, verpleegster, winkeljuffrouw of „moeder".....

Ernstiger dient de zaak opgenomen te worden, wanneer onze jongen of meisje tegen het eind van de schoolleeftijd met zo'n mededeling aankomt. Dan is het niet uitgesloten, dat God het kind roept, ook al zou er in de hele familie verder geen enkele „geestelijke" voorkomen. Immers: „God roept, waar en wie Hij wil!" Dan worden ook de ouders als het ware geroepen. Tot een zeer bijzondere, een zeer verheven taak.

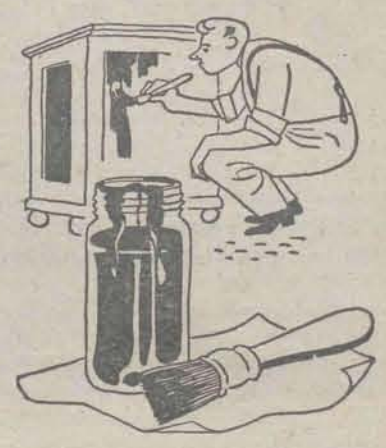

WAT DOET U MET ONZE JAMPOTTEN?
GEEF ZE LIEVER UW WINKELIER TERUG. WIJ KUNNEN ZE VOOR WAT BETERS GEBRUIKEN!

TEO JAMS
N.V. TAMINIAU . ELST (OVER-BETUWE)

En om hen daarbij te helpen, schreef pater Helmer zijn boven aangehaald boekje: „De daad is aan de ouders van toekomstige priesters"; een handig en hartelijk werkje voor hen, die reeds een zoon op studie hebben, voor hen, die verlangen om ooit een priesterzoon te krijgen en..... voor hen, wier jongen van het seminarie teruggekomen is. (Drie dubbeltjes, vader, breng het eens als verrassing voor moeder mee!)

Wie eens van een mooi boek wil genieten op het thema der geestelijke roepingen geborduurd, die leze: „Mijn Priesterjongen" van Pierre Lhande. (Stellig in elke bibliotheek voorhanden). Dat is een eerlijk, sterk, verheffend boek. Levensecht. De moeder, die haar aardse liefde offert; het zusje, dat haar leven prijs geeft om de roeping van zoon en broeder te behouden, zijn mensen van vlees en bloed. De pastoor der parochie is wezenlijk de goede herder, de geestelijke leidsman. De wijze directeur van het seminarie spreekt zulke klare, diepe woorden over den jongen in de overgangsleeftijd. En is de Moeder overste van het klooster, waar het zusje zal intreden, niet prachtig getekend?

Kostelijk is het toneeltje in de spreekkamer, als moeder haar meisje gaat brengen, waarbij de jonge seminarist haar vergezelt. Dan krijgen die twee grote kinderen — om niets — een onbedaarlijke lachbui en juist als ze schuddend op de canapé liggen, gaat de deur wijd open om Moederoverste binnen te laten:

„Waarde mevrouw, beste kind, dat bevalt me. Wie zich aan O. L. Heer geeft, moet het niet in tranen doen."

Stephanie wordt zuster.

Frans priester-missionaris.

Zó overweegt moeder haar uitverkiezing: „Wanneer God een van onze kinderen voor zich opeist, beseffen wij weinig, hoeveel Hij ons vraagt. Met een glimlach denken wij aan het beeld van onzen priesterjongen en zien we hem bekleed met albe en misgewaad. Maar wij weten niet, wat een omkeer de aanwezigheid van dien kleinen leviet misschien brengen zal in ons huis en in ons leven!..... Wanneer in een familie een zoon tot priester geroepen wordt, is dit als de opzet van een wonderlijk kantwerk, een samenhangend weefsel, waarvan de draad en het bindsel pas heerlijk, goddelijk te voorschijn komen, als het avond wordt in het leven van de moeder."

Ik zeg: een heerlijk boek!

C. BOUDENS-VAN HEEL

Memlinc, de fijnzinnige

EEN VOLKSKUNSTENAAR VAN HET GOEDE SOORT

Brugge's grootste zoon, Hans Memlinc, is slechts een aangenomen kind geweest. Dat is niet de sensatie van de dag, men heeft het sinds lange tijd geweten. Alleen wist men niet precies, waar Memlinc's wieg gestaan had. Steunende op den Brugsen kroniekschrijver R. de Doppere, nam men lange tijd aan, dat Memlinc uit Mömlingen afkomstig was, een dorpje aan de Mümling, een zijriviertje van de Main, dat in het Odenwoud ontspringt.

„Oriundus erat Magunciaco", schreef de Doppere en in zo verre had hij gelijk, want Memlinc was inderdaad uit het land van Mainz afkomstig. Hij werd echter niet te Mömlingen geboren. Zijn vaderstad ligt aan de Middel-Rijn, op de grens van Hessen en Beieren, in het voormalige keurvorstendom Mainz en heet Seligenstadt.

Deze ontdekking danken wij aan den Brugsen archivaris Rémi A. Parmentier, die in het Poortersboek van 1454—1472 aangetekend vond, dat Hans Memlinc, wien in 1465 de poortersbrief der stad Brugge werd verleend, omstreeks 1430—1435 te „Seligenstadt in het Mainzse" geboren was.

Waarom Memlinc uit Seligenstadt weggetrokken is en wanneer, weet men niet. Ook staat het niet onomstotelijk vast, hoe hij van Seligenstadt naar Brugge verzeild raakte. Zijn werk bewijst, dat hij de stad Keulen goed gekend moet hebben, want hij gebruikt soms Keulse gebouwen als achtergrond en deze zijn zeer zorgvuldig weergegeven. Voorts is het waarschijnlijk, dat hij het werk van den Keulsen meester Stephan Lochner nauwkeurig bestudeerd heeft, want hij schijnt meermalen onder de invloed daarvan gewerkt te hebben. De faam wil, dat Memlinc een stormachtige jeugd achter de rug had, toen hij te Brussel als leerling het atelier van Rogier van der Weyden betrad. Hij zou als soldaat van Karel den Stoute het ruwe, rauwe krijgsmansleven dier dagen geleid hebben, alvorens hij, nadat Karel voor Nancy gesneuveld was, in het St. Janshospitaal te Brugge tot bezinning kwam. Of dit echter geschiedenis is of legende, blijft voorlopig nog een raadsel.

Evenmin is het nog een uitgemaakte zaak, of hij behalve bij Rogier van der Weyden ook bij Simon Marmion in de leer was. Doch van zijn Brugse periode is men verder vrij volledig op de hoogte. Als gezegd, kreeg hij in 1465 de poortersbrief, hij was getrouwd met Anna Valkenaere en op hem was het spreekwoord, dat de kunst haar meester niet voedt, al heel weinig van toepassing, want in het bloeiende, schatrijke Brugge van de tweede helft der vijftiende eeuw stond zijn naam op de lijst der 246 hoogst aangeslagenen in de belasting.

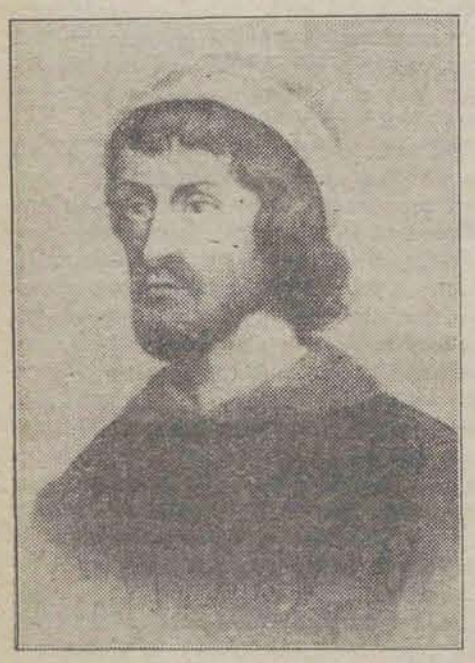

Hans Memlinc
(Archief Herstel)

Het behoeft gegen betoog, dat de ontdekking van den Brugsen stadsarchivaris Rémi A. Parmentier in Seligenstadt als een sensatie gewerkt heeft. De autoriteiten, niet alleen van Seligenstadt, maar ook van het land Hessen, lieten dadelijk een onderzoek instellen, ten einde zo mogelijk na te gaan, of de aantekeningen betreffende Hans Memlinc in het poortersboek van Brugge juist waren. Dit onderzoek leverde verrassende resultaten op. Met absolute zekerheid kon worden vastgesteld, dat het tussen Hanau en Aschaffenburg, aan de Main gelegen Seligenstadt de geboorteplaats van Memlinc is geweest.

Zijn vader heette Hanman Memling — ook de meester zelf wordt in Duitsland nooit bij zijn Dietse naam Memlinc, doch steeds op z'n Duits Memling genoemd — en zijn moeder was Luka Stirn, van wie met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden aangenomen, dat zij nog in het patriciërshuis aan de Aschaffenburgerstrasse nr. 5 gewoond heeft.

Van Hanman Memling weten wij tot nu toe nog bijzonder weinig, van Luka Stirn echter des te meer. Zij stamde uit een bekende Seligenstadtse familie en Hans Memlinc's vader was haar tweede man. Zij was reeds eerder getrouwd geweest met den wijnhandelaar en kuiper Appel en het is niet voor het eerst, dat de geleerde wereld zich met haar bezig houdt. De Frankfortse geleerde dr. L. Seibert heeft namelijk reeds sinds jaar en dag trachten aan te tonen, dat de prins der Duitse dichters, Wolfgang von Goethe, in rechte lijn afstamde van Luka Appel geboren Stirn. Mocht dit juist blijken te zijn, — wat voorlopig nog niet onomstotelijk bewezen is — dan zouden Memlinc en Goethe rechtstreeks familie van elkander zijn.

Brugge, die scoone!, de vrije stad der Vlaamse middeleeuwen blijft schoon, maar de stad moet zich laten welgevallen, dat haar beeld gestoord wordt door het dom geweld van schelgekleurde autobussen. De stilte der reien, zoals daar de grachten genoemd worden, wordt er verstoord door de bastaardvloeken van het motorverkeer. De gespierde Jan Breydel op de Grote Markt kan het ook niet helpen, evenmin als Pieter de Coninck, de schriele filosoof naast den manhaftigen slachter. Maar wat het heldhaftige duo uit Conscience's „Leeuw van Vlaanderen" niet kan, doet Memlinc; hij dwingt tot ingekeerde stilte.

Een sterke persoonlijkheid, in de zin van oorspronkelijk schilder is Hans Memlinc zeker niet geweest, als zodanig blijft hij ver ten achter bij Jan van Eyck, wiens vijfhonderste sterfdag deze maand is aangebroken. En ook is Memlinc de mindere van zijn leermeester Rogier van der Weyden. Fraai en teder heeft hij herhaald wat anderen hadden voorgedaan. Maar muntte Memlinc dan al niet uit in oorspronkelijkheid en dramatische bewogenheid, hij was in ieder geval de meester van de fijne beschaafde vorm, de aanminnige compositie en de innige, warme kleur, waardoor zijn kunst bij zijn tijdgenoten en in latere eeuwen, tot op de dag van heden, zeer geliefd was. Hij daalde niet af naar het zoetsappige, deze zachtaardige schilder, maar werd, als de man van het goede midden, een echte volkskunstenaar, die zijn arbeid beloond zag met een menigte van opdrachten. Enkele daarvan zullen wij in een tweede artikel nader beschouwen.

A. B.

THERMOMETERACTIE

ZONDAG 22 JUNI
Stand van de Thermometer
24 CENT

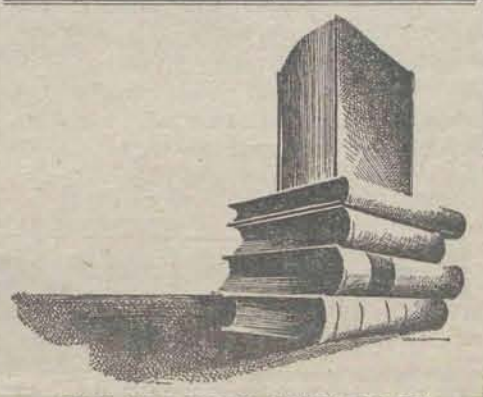

„THE TRAGICAL HISTORY OF DOCTOR FAUSTUS"

XVIII.

Letterkundige monumenten

De eeuwen door heeft de mens zich beziggehouden met het probleem hoe Gods oneindige rechtvaardigheid in overeenstemming te brengen met Gods oneindige barmhartigheid. Theologisch is het natuurlijk allang opgelost; maar, anders dan Kaïn, die voor zich geen barmhartigheid en vergiffenis mogelijk achtte, heeft de mens zich steeds afgevraagd of in een bepaalde staat Gods barmhartigheid nog te juister tijd Zijn rechtvaardigheid zou beletten toe te slaan. Enerzijds speelde hier de wetenschap altijd zondig te zijn een rol, aan de andere kant maakte men er zich bezorgd over of men nog wel de genade zou verwerven op het goede pad te blijven of terug te keren.

Fout is het natuurlijk als het de schijn gaat vertonen, dat de mens wil proberen hoe ver hij kan gaan zonder in de afgrond te storten: men zal God niet verzoeken. Toch is dat een sterke bekoring en de gemiddelde Middeleeuwer had daar zeer onder te lijden. Nemen we slechts het spel van Beatrijs, dat juweeltje uit onze vaderlandse dichtkunst. Beatrijs, een kloosterzuster, ontvluchtte het convent en leefde zeven jaren in zonde. Nadien keerde zij terug en bevond, dat Maria haar plichten had waargenomen. Als men het neemt zoals het is, lijkt het wel een reclame voor vermetel vertrouwen, slechts overtroffen door den primitieven boer bij Felix Timmermans, die ongeveer bad: die ik ga doen." In andere dichtwerken en spelen is het probleem ook aan de orde, zo in „Marijken van Nieumeghen." In het tragi-komische „De man zonder schaduw", Peter Schlemihl (1813), van Adelbert van Chamisso, verkoopt Peter slechts zijn schaduw aan den duivel en wordt daardoor ongelukkig, omdat alle mensen hem vrezen.

Ook de Faust-geschiedenissen borduren op hetzelfde schabloon, de vraag namelijk of Faust zijn ziel nog zal kunnen redden. In Calderón's stuk „De wonderbare tovenaar" kende Cipriano alias Faust de waarheid nog niet en stierf als martelaar voor haar, toen hij ze had leren kennen. Bij Goethe vinden we een Faust, die zijn zonde door goede werken probeert te vergeten of uit te boeten — dat is niet duidelijk — en tenslotte gered wordt, hoewel nergens van een vergiffenis of een volmaakt berouw blijkt.

Christopher Marlowe (1564—1593), de Engelsman die zijn tragedie schreef onder de titel die we hierboven plaatsten, schetst echter een Faust van geheel ander formaat en zijn Mephistopheles is ook een echte duivel. Met Faust loopt het geheel verkeerd af, hij stort in de hel.

Zoals uit zijn jaartallen blijkt, is Marlowe vroeg gestorven en wel bij een twist in een herberg. Hij leidde een losbandig leven en daarover kunnen we slechts droef zijn, te meer omdat daardoor een genie verloren ging, dat tot hoge trap beloofde te stijgen.

Voorloper van Shakespeare, wiens talent wèl de gelegenheid kreeg tot volle rijpheid uit te groeien, is hij in zijn werk soms onevenwichtig, maar daartegenover kunnen we passages stellen van reuzenkracht en werkelijk vervaarlijke schoonheid (vervaarlijk = vreesaanjagend).

Reeds maakten we er melding van, dat Marlowe zijn stof vond in het Frankfurter volksboek, dat Goethe ook bezigde.

Faust is godloochenaar en daar hij de Godheid loochent, vervalt hij tot wanhoop. Hij gaat een contract aan met Lucifer; vier en twintig jaren om aan al zijn hartstochten te voldoen, moet de heerser der hel hem geven, in ruil voor zijn ziel. Mephistopheles is de tussenpersoon, om zo te zeggen de makelaar.

Maar Faust, hoewel nog zo ongelovig, ondervraagt eerst Mephistopheles. Hij verklaart de duivel, dat het woord „verdoemenis" hem niet afschrikt, want de hel is voor hem een paradijs. „En," vraagt hij, „wáár ben je verdoemd?" „In de hel," antwoordt Mephistopheles vanzelfsprekend. „Hoe komt het dan, dat je er nu buiten bent?" vervolgt Faust. Nu toont Mephistopheles zich een heel andere duivel dan de beminnelijke persoon in Goethe's Faust, die grappen verkoopt, zijn functie van verleider heel prettig vindt en zich zo gemakkelijk beweegt; die zelfs een vrijage voorwendt met vrouw Schwertlein en geen ogenblik den toeschouwer de indruk geeft van een verdoemde geest, inwendig gefolterd en altijd lijdend door eeuwig zelfverwijt.

Marlowe's Mephistopheles antwoordt:

Wel, dit is hel en nooit ben ik erbuiten.
Denkt gij, dat ik, die Gods gelaat aanschouwde
En proefde van de eeuwige vreugd des hemels,
Niet wordt gekweld door wel tienduizend hellen,
Beroofd als 'k ben van altijddurend heil
O Faustus, staak dit beuzelachtig vragen
Dat schrik jaagt in mijn afgematte ziel.

Dat maakt echter geen indruk op den godloochenaar Faust, die de duivel vermaant zich niet zo te bekommeren om de gemiste vreugde des hemels, maar een voorbeeld te nemen aan zijn eigen mannelijke flinkheid. Dan zendt hij Mephistopheles naar Lucifer.

De duivel komt terug en het contract wordt met bloed getekend. En meteen daarna begint Faust weer te vragen over de hel en de hemel. De duivel móét nu antwoorden. Als Faust vraagt wie de wereld maakte, krijgt hij echter geen antwoord, ook niet na aandringen. Mephistopheles vlucht. Faust's uitroep, dat God de wereld maakte en zijn beroep op Christus doen Lucifer, Belzebub en Mephistopheles binnentreden. Lucifer weet Faust's geest weer van God af te wenden. Als beloning brengt de heer der hel hem een tijdpassering: de Zeven Doodzonden komen op, gelijk in de Middeleeuwen in de abele spelen zonden en deugden ook wel als personen opkwamen.

Zo gaat Faust's leven voort tot de laatste avond. In gezelschap van leerlingen en vrienden poogt Faust te vergeten, maar zijn onrust stijgt. Men raadt hem aan God aan te roepen. Hij durft niet en kan niet. Tegen elven laat het gezelschap hem alleen. En dan gaat het proza weer over in fascinerende blanke (= rijmloze) verzen — deze afwisseling is trouwens steeds vol bekoring — waarin Faust zijn groeiende angst uitzegt:

Nu heb je nog maar één heel uur te leven
En dan moet je verdoemd voor eeuwig zijn.
Sta stil, altijd voortgaande hemelsferen,
Week toch de tijd, o, kwam nooit middernacht.....
Nog gaan de sterren, loopt de tijd, de klok zal slaan,
De duivel komt en Faust moet zijn verdoemd.
'k Wil springen naar de hemel, maar wie duwt me neer?.....

De klok slaat half twaalf.

Een half uur is voorbij, 't zal aanstonds heel voorbij zijn.
O, als mijn ziel moet lijden voor het kwaad,
Geef dan een eind mijn eindeloze smart.
Laat Faustus in de hel zijn duizend jaar
Of honderdduizend, en tenslotte komen vrij.

In verschrikkelijke wanhoop uit Faust zijn klacht, waaruit we enkele regels citeerden. Dan slaat het twaalf uur. De duivels komen en slepen hem mee, terwijl hij te laat om genade smeekt.

De slotzang van het koor houdt een vermaning in niet te ver in de wijsheid te willen gaan.

SCHAAKRUBRIEK

Correspondentie-adres: Drs. Th. C. L. Kok, Assendelftstraat 17, Den Haag

Siciliaanse opening

Wit: Dr. Tarrasch.
Zwart: J. Mieses.
(Wedstrijd te Neurenberg, 1888).

1. e2—e4, c7—c5. 2. Pg1—f3, Pb8—c6. 3. Pb1—c3. Meestal speelt men hier direct d4, maar de zet van het paard is ook goed. 3. ....., **Pg8—f6.** 4. **d2—d4.** 4. e5, dat er verleidelijk uitziet, is verkeerd wegens 4 ....., Pg4 en zwart wint een pion (**5. De2,** Dc7! 6. Pd5, Db8. en 7. Pe5:) 4. ....., **c5×d4. 5. Pf3×d4, e7—e5?** Een openingsfout die zich spoedig wreekt. Zwart krijgt nu namelijk een zwak punt op veld d5, terwijl de d-pion achterblijft. Zodra de c-pion verdwenen is, moet men de pionnenopstelling e6—d5 of e6—d6 nastreven, niet d6—e5. Daarom is hier 5....., d6 of 5. ....., e6 te verkiezen. 6. **Pc3—b5, a7—a6.** 6. ....., d6 is niet beter; er volgt dan 7. Lg5! (met de dreiging Pd5), a6. 8. Lf6: gf6: gf6: (Df6:? 9. Dc7†). 9. Pa3 en zwart heeft een zeer slechte pionnenstelling.

7. Pb5—d6†, Lf8×d6. 8. **Dd1×d6.** De zwarte rochade is verhinderd en dit euvel is alleen te verhelpen door dameruil. Daarna komt echter de zwakte van pion d7 eerst goed tot haar recht. Op 8 ....., De7 volgt 9. De7:, Pe7:. 10. Lg5!, wat voor zwart erg lastig is. Daarom: 8. ....., **Dd8—a5** (dreigt Pe4:) 9. **Lc1—d2, Da5—b4.** Ook deze weg leidt naar Rome. Maar wit heeft thans een voorsprong in de ontwikkeling gekregen. 10. **Dd6×b4, Pc6×b4.** 11. **0—0—0.** De zwarte bevrijdingspoging 11. ....., d5 zou nu een grote fout zijn. Wit kan dan op eenvoudige wijze een pion winnen op d5 door eerst met a2—a3 het paard van b4 te verjagen. 11. ....., **b7—b5.** Verhindert Pa4 en Pb6; daar tegenover staat, dat wit straks met a4 aan kan vallen. **Ld2—g5.** Nu dreigt er afruil op f6 gevolgd door a3 en Pd5, waardoor wit pion f6 wint (er dreigt dan nl. ook Pc7†). Zwart kan dit echter pareren en daarom was direct a4 wellicht beter geweest. 12 ....., **Pf6—g4!** 13. **Lg5—h4. f7—f6.** Sluit de loper af en geeft het paard gelegenheid via h6 naar f7 te springen. 14. **Lf1—e2.** Daar het paard op g4 voorlopig toch niet veel kwaad kan, had wit met deze zet beter nog even kunnen wachten. 14. ....., **Pg4—h6** 15. **a2—a4!** Eindelijk. 15. ....., **b5×a4.** 16. **Pc3×a4.** Pion a6 is nu geïsoleerd en daar was het wit om te doen. 16. ....., **Lc8—b7.** 17. **Pa4—c5** (zie diagram no. 398)

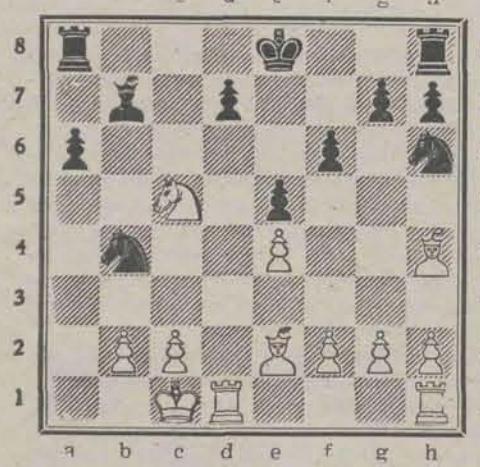

Stelling na 17. Pc5

Er dreigt nu zowel Pd7: als Pb7:, terwijl 17. ....., Lc6? zwart een stuk kost: 18. c3, Pa2†. 19. Kb1; ook 17. ....., 0—0—0, is niet goed wegens 18. c3. Pc6. 19. La6: enz. Het schijnt, dat de loper terug moet naar c8, waarmee de zwarte stelling er nu juist niet op vooruit zou gaan. Mieses begint echter in plaats hiervan een tegenaanval, waardoor het spel zeer levendig wordt: 17. ....., **Ta8—c8!** Op Pb7: volgt nu Tc2:† en Te2:. Men ziet, dat juist de zet Le2 deze combinatie mogelijk heeft gemaakt. 18. **Le2—h5†, g7—g6.** Natuurlijk moet zwart de loper onder schot houden, anders raakt hij een stuk achter. 19. **Pc5×b7, Tc8×c2†.** 20. **Kc1—b1, g6×h5.**

21. **Lh4×f6!** Hiermede wordt de loper weer volop actief en zodoende kan wit zich afdoende tegen de zwarte aanval verdedigen. Op 21. ....., Tf8? volgt 22. Pd6 mat en op 21. ....., Tg8. 22. Le5:, Tg2:. 23. Lc3! en zwart moet de kwaliteit geven. Daarom: 21. ....., **0—0!** 22. **Lf6×e5, Tf8×f2.** 23. **Td1×d7.** In enkele zetten heeft de partij een geheel ander karakter aangenomen. Beide partijen vallen aan, maar wit is in het voordeel door de sterke positie van zijn loper, die o.a. veld b2 dekt.

23. ....., **Ph6—f7** (verhindert Pd6). 24. **Le5—c3, Pb4—c6.** 25. **Th1—d1.** 25. Tc7 wint nog vlugger daar dan Pce5 niet opgaat wegens Le5:! en op Pb4. 26. Tc8† kan volgen. 25. ....., Pc6—e5. 26. Td7—e7!, Kg8—f8. 27. Te7—c7. Dreigt zowel Lb4† als Le5;, gevolgd door Td8 mat. Zwart moet de kwaliteit offeren. 27. ....., **Tc2×c3.** 28. **b2×c3, Tf2×g2.** 29. **Pb7—d8.** dreigt Tf1. 29. ....., **Pf7—g5.** 30. **h2—h4.** Op Pe4: volgt mat in 2 zetten, zodat zwart nu nog een stuk kwijtraakt. 30. ....., **Pe5—f3.** 31. **h4×g5, Pf3—d2†.** 32. **Kf1—c2, Pd2×e4:†.** 33. **Kc2—b3** en zwart gaf zich gewonnen.

Ongelooflijk voordeelig is IVOROL

tandpasta in 't gebruik. U doet maanden met één tube. Dit is 'n gevolg van haar superieure kwaliteit.

WE MAKEN:

EEN SCHEMERLAMP

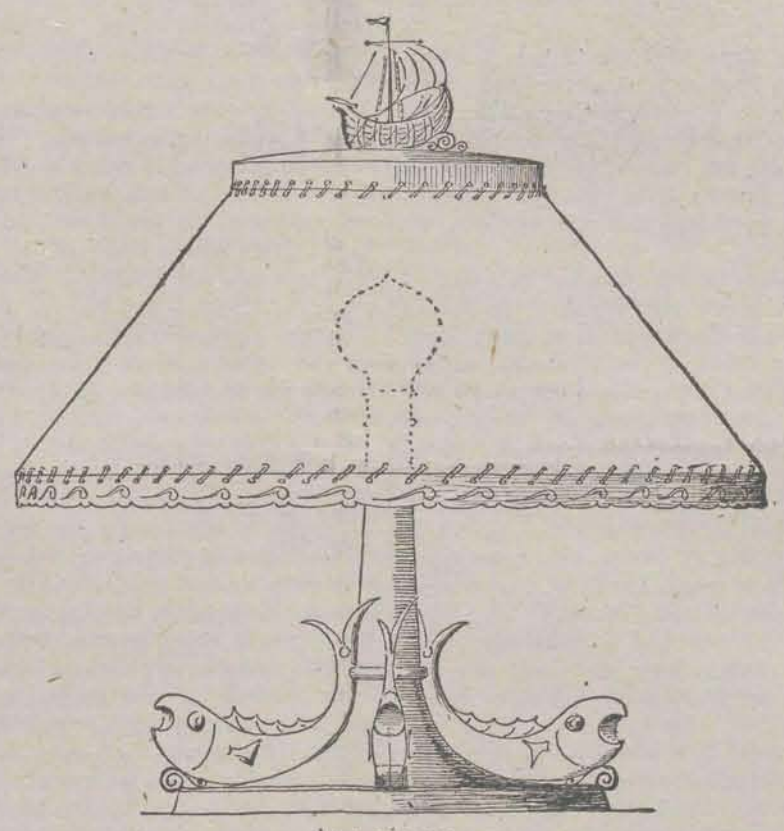

AANZICHT

De vraag die gesteld werd luidde: een koperen schemerlampje met een perkamenten kap. Het werkstuk is niet zo eenvoudig als het er wel uitziet. Daarom is het geboden eerst goed de tekening te bestuderen en zelf 'n uitslag op ware grootte te maken.

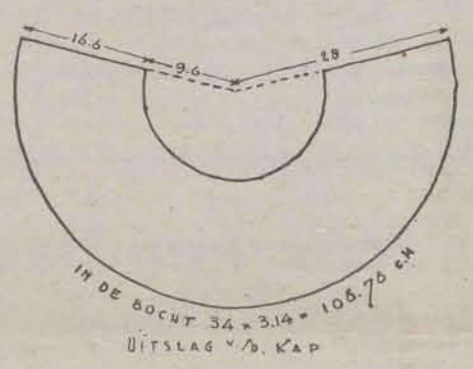

De voet met staander en fittinghouder vormt een onderdeel, en de kap is het tweede deel.

De voet is 20 cm middellijn en wordt zuiver rond gedreven (draaien kan ook, maar veel mooier is het om alles uit de hand te drijven). Op de overgang van schuin op het grote hol, komt een koperen draad gelegd die een kraaltje formeert. Deze draad is plm. 1½ mm dik.

Op de overgang van de voet naar de steel komt een kraal van ½ cm. De steel heeft bij de kraal een middellijn van 3 cm en verjongt dan naar boven tot hij bij de fittinghouder nog een middellijn heeft van 2 cm. (De lengte van de kraal tot aan de fitting is plm. 11 cm). Het opmaken van de fitting en het aanbrengen van de snoerdraden voor de electrische lamp geeft natuurlijk geen moeilijkheden.

Ter versiering komen op de voet een viertal vissen die van 2 plaatjes koper worden gemaakt. De plaatjes beide bol te drijven en dan tegen elkaar solderen. De staartvinnen krullen als 't ware om de steel heen, en onder de kop wordt een platkoperen krul aangebracht, waartegen het visfiguurtje steunt. Vooral op het drijven van de visvormen moet acht worden geslagen.

Nu de kap. De onderband breed 1½ cm en lang 106.76 cm (zie uitslag). Een rand van gaatjes met een middellijn van 2 mm op afstanden van 1½ cm. Van onder de band uitschulpen, en het lopend motief uitzagen.

De bovenrand is breed 12 mm, terwijl de lengte uit de uitslag volgt. Eveneens een rand van gaatjes als voor de benedenrand omschreven, en deze rand afdekken met een bolgedreven plaatje.

Op dit bolgedreven plaatje komt ter versiering een uit koper gedreven scheepje, dat op zichzelf een alleraardigst werkstuk is; het kan geheel uit reepjes koper gemaakt worden, ofwel uit een stuk gedreven.

De perkamenten kap (de bedoeling zal wel zijn van zogenaamd perkament „papier") kan geheel volgens de uitslag worden uitgeknipt en met raffia of wasdraad aan de banden gevlochten worden. Het zal raadzaam zijn om van de onder- naar de bovenrand een paar koperdraadjes te spannen voor de stevigheid. Neem effen lichtkleurig perkamentpapier.

ARCHITEKT.

Via de naar hun kleur verschillende sterren — dit in verband met de temperaturen die er heersen — zijn we aangeland bij de zogenaamde „Novae", de nieuwe sterren. Nu moet men dit niet zó verstaan, dat er op een gegeven moment sterren bijkomen. Neen, de term „nieuwe ster" moet zó worden opgevat, dat een ster die voordien voor oog of kijker onzichtbaar was, plotseling wel te zien is en soms zelfs zeer glanzend.

Nu is de verschijning van een Nova, van een nieuwe ster, niets bijzonders. Het komt herhaaldelijk en voor den leek zelfs onopgemerkt, voor. Het gebeurt echter ook wel, dat het zichtbaar worden van een nieuwe ster op zeer in het oog vallende wijze gebeurt, zoals dat b.v. het geval was in 1934, toen er een Nova in het sterrenbeeld Hercules verscheen, een sterretje, dat in zeer korte tijd tot een van de allerhelderste opvlamde, om later weer tot een voor ons oog onzichtbare ster te worden.

De bestudering van die zogenaamde nieuwe sterren bracht een eigenaardigheid aan het licht, nl. deze dat er op de plaats waar een Nova zichtbaar werd, na verloop van tijd een nevel ontstond, die alsmaar groter werd en dus steeds aan zichtbaarheid won. Het verloop bij deze Novae is dus zo, dat men eerst een alsmaar meer heldere en glanzende ster ziet, die dan weer verdwijnt, doch een nevelschijfje overlaat, dat zich alsmaar uitbreidt.

Bij de bestaande nevels — we noemden reeds de Crabnevel — constateren we eigenlijk iets dergelijks. Althans zien we daar een nevel, terwijl de zogenaamde centraalster voor ons oog — niet echter voor de fotografische plaat — onzichtbaar is.

Dus vroeg de wetenschap zich af, of er verband zou bestaan tussen de nevelachtige vlekken die we hier en daar aan het firmament zien en het optreden van „nieuwe sterren"?

Er ontstonden theorieën over het probleem der „Novae". Men stelde het zich als volgt voor: Wanneer een ster door welke oorzaak dan ook op een gegeven moment in de omstandigheden van een Nova is gekomen, heeft er in die ster een ontzaglijke energie-uitbarsting plaats, die zo hevig is, dat de buitenste gloeiende gaslaag wordt afgestoten en dit met zo'n vaart, dat die buitenste laag als een nevel om de ster heen naar alle kanten in het heelal wordt geslingerd, zich steeds verder uitbreidend en met snelheden van honderden of zelfs duizenden kilometers, niet per uur, maar per seconde.

Op een gegeven moment is de uitbreiding van de uitgestoten gaslaag zo groot geworden, dat we ze vanaf de aarde kunnen waarnemen. Op dat moment is het zien van zo'n nevel voor ons dus het bewijs, dat zich vroeger een Nova-ontploffing heeft voorgedaan.

Dit is de theorie. Zijn daar nu bewijzen voor? Want als er bewijzen zijn te vinden, dan zou daaruit volgen, dat de aan ons firmament zichtbare nevels restanten zouden zijn van vroegere Nova-ontploffingen.

Men is nu aan de Amerikaanse sterrenwachten eens bestaande nevels gaan onderzoeken, zo ook de reeds eerder genoemde Crabnevel. En inderdaad bleek deze ook thans nog zich steeds naar alle kanten uit te breiden en wel met een snelheid van ongeveer 1000 km per seconde. Ook constateerde men, dat de randen van deze nevel zich in een aantal jaren over een deel van een boog-seconde hadden verplaatst. Indien dit alles juist is, bleek uit berekeningen, dat er ruim 800 jaar geleden op de plek waar nu de Crabnevel staat, een Nova-ontploffing zou moeten hebben plaats gehad. En inderdaad bleek dit in oude Chinese kronieken te zijn opgetekend, d.w.z. dat er in de elfde eeuw een Nova op die plek was zichtbaar geworden.

Een mooie bevestiging dus van de ontworpen theorie, volgens welke de nevels aan het firmament dus zich steeds uitdijende gasontploffingen van sterren zouden zijn.

JOHN BOYLE.

REDACTIE-ADRES:
BERKENSTRAAT 57, HAARLEM (NOORD)

Bondsbestuursvergadering op Zaterdag 14 Juni 1941 te Amsterdam

Met den geestelijken adviseur dr. A. A. Ollerook waren aanwezig: J. W. van den Akker, Ant. J. M. Angenent, J. van Bockxmeer, E. Clijnk, A. Th. Hijdra, F. Keesen, G. van Slingerland, W. Steinmetz, A. v. d. Veldt en J. de Witt, alsmede de oudbestuursleden Mouwens, Van Rooyen en Dekker. Afwezig met kennisgeving de heren Schets, Spit en Werkhoven.

Voorzitter sprak een bijzonder woord van welkom tot de nieuwe bondsbestuursleden en vertrouwde op een aangename samenwerking in de toekomst.

Nogmaals werd een afscheidswoord gesproken tot de heren Mouwens, Van Rooijen en Dekker, en namens het bestuur bood voorzitter aan elk der afgetredenen een passend boekwerk aan, dat onder dank werd aanvaard.

De notulen van de vergadering van 14 Maart 1941 werden vastgesteld, waarna voorzitter enige mededelingen liet volgen.

In het Pensioenfonds werden gekozen de heren Clijnk en De Witt.

Het plan van de a.s. Studiedagen werd besproken. De lessen zijn als volgt:

1e les: Het scheppingsdoel: Gods verheerlijking en het geluk van den mens.

2e les: Waar geluk en schijngeluk.

3e les: De blijheid der kinderen Gods.

(De vreugde op verschillende levensgebieden).

4e les: Ouderliefde en blije kinderen.

5e les: Arbeidsvreugde.

6e les: De pijlers der maatschappelijke orde, ook de pijlers der menselijke vreugde.

7e les: De eeuwige vreugde die ons wacht.

De propaganda-actie van het Diocesaan Ziekenfonds is in voorbereiding.

De rechtspositie voor de gesalarieerde bestuurders werd, conform het voorstel, door het bestuur vastgesteld.

Het plan van oprichting van een culturele afdeling werd ampel besproken.

De wenselijkheid werd betoogd, eens te informeren wat de reden is dat verscheidene afdelingen de bondsraadsvergaderingen niet bezoeken, terwijl een ander lid in overweging gaf de afdelingen zodanig te instrueren, dat alle pogingen zullen worden aangewend om het ledental op te voeren.

Na een dankwoord van den voorzitter werd de vergadering met gebed gesloten.

Adviesbureau Alkmaar

Wegens uitstedigheid op Zaterdag a.s. zal voor het Adviesbureau zitting worden gehouden op Vrijdag a.s. van 8 tot 9 uur in het gebouw Oudegracht 130 te Alkmaar. Dus niet op Zaterdag.

Notulen der bondsraadsvergadering

van de Nederlandse Katholieke Volksbond, gehouden in het gebouw Amicitia, Westeinde 15, 's-Gravenhage, op Donderdag 15 Mei 1941.

(Vervolg)

BEHANDELING VAN DE VOORSTELLEN DER AFDELINGEN

De afdeling Dordrecht stelde voor artikel 16 van het huishoudelijk reglement als volgt te wijzigen:

„De vergaderingen van de Bondsraad worden als regel gehouden te Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Rotterdam en Dordrecht."

De afgevaardigde van Dordrecht licht het voorstel nader toe en dringt aan op het houden van de bondsvergadering in Dordrecht in 1943 bij gelegenheid van het gouden feest der afdeling.

In het prae-advies stelde het bondsbestuur dat jaren lange practijk heeft uitgewezen, dat de plaatsen, thans in het reglement genoemd, de meest practische zijn voor het houden van onze bondsvergadering. Daarom wordt aanneming van het voorstel ontraden. Wel wil het bondsbestuur overwegen om aan het verlangen van Dordrecht tegemoet te komen en dus de bondsraadsvergadering in 1943 aldaar te houden.

Met algemene stemmen verenigde de bondsraad zich met het prae-advies.

De afdelingen Dordrecht en Vlissingen + geamendeerd door de afdeling Ouderkerk a. d. Amstel — stelden voor het daarheen te leiden dat de contributie voor Herwonnen Levenskracht verhoogd wordt.

De afgevaardigde uit Vlissingen verdedigde de voorstellen, doch de vergadering verenigde zich met het prae-advies van het bondsbestuur, luidende als volgt:

„Het mag bekend geacht worden, dat in het R. K. Werkliedenverbond een commissie het vraagstuk der contributie in studie heeft. Deze commissie zal binnenkort wel met haar rapport uitkomen. Daarom acht het bondsbestuur 't gewenst bedoeld rapport af te wachten en ontraadde dientengevolge aanvaarding van de voorstellen."

De afdeling Naaldwijk stelt voor dat het bondsbestuur een onderzoek zal instellen en er bij het R. K. Werkliedenverbond op zal aandringen dat dit stappen doet bij de desbetreffende instanties, teneinde te verkrijgen dat in den vervolge ook kostwinners in aanmerking komen voor kinderbijslag. In deze worden met kostwinners bedoeld, degenen die ongehuwd zijn en door overlijden of anderszins van den vader, voor hun moeder, broers en zusters de kostwinners zijn.

De vergadering gaat accoord met het prae-advies van het bondsbestuur inhoudende dat, afgezien nog van de praktische onmogelijkheid om altijd vast te stellen, dat er maar één kostwinner is, en wie als zodanig moet worden erkend, toch moet worden gewezen op het feit, dat in de door Naaldwijk bedoelde gevallen als regel weduwen- en wezenrente krachtens de Invaliditeitswet wordt uitgekeerd. Het bedrag daarvan is vrijwel in overeenstemming met dat van de Kinderbijslag. Desniettemin wil het bondsbestuur het voorstel nader bekijken en eventueel met het Verbondsbestuur bespreken.

De afdeling Nes a. d. Amstel stelt voor, indien zulks mogelijk is, te voorkomen, dat van het ouderdomspensioen door de gemeente of Maatschappelijk Hulpbetoon iets kan worden afgetrokken, indien de betrokkene steun ontvangt.

(De afgevaardigde van Rijswijk noemt een plaatselijk geval, maar dit hield met het voorstel geen verband.)

Het prae-advies van het bondsbestuur wordt overgenomen door de bondsraad, luidende: dat het moeilijk is een ander standpunt te aanvaarden dan steun naar behoefte. En aanvaardt men dat, dan moet met eventuele inkomsten rekening gehouden worden bij de bepaling van het steunbedrag. Het voorstel is derhalve niet aannemelijk.

Het voorstel Uitgeest om artikel 13 van het huishoudelijk reglement, — namelijk wederzijds verplicht lidmaatschap — soepeler toe te passen, vooral in deze tijd, en wel zó dat de ongeorganiseerden wel lid kunnen zijn van de Ned. Kath. Volksbond en geen lid behoeven te zijn van de vakorganisatie waarbij zij krachtens hun beroep behoren, werd door het bondsbestuur als niet-aanvaardbaar gepraeadviseerd.

De afgevaardigde van Uitgeest — Molenaar — trok het voorstel der afdeling staande de vergadering in, zodat het geen punt van bespreking meer kon uitmaken en van de agenda werd afgevoerd.

De afdeling Voorhout stelde voor een verhoging van uurloon in werkverruiming te bevorderen.

De afgevaardigde van Voorhout zegt dat een onjuiste toelichting door de afdeling is gegeven, zodat er geen reden meer is het voorstel nader in behandeling te nemen.

De afdeling Woerden heeft voorgesteld dat verzuim en verblijfkosten van afgevaardigden naar de bondsraadsvergadering voor rekening komen van de bond.

De afgevaardigde van Woerden verdedigt het voorstel en zegt dat de verzuimkosten voor kleine afdelingen dikwijls een bezwaar zijn een afgevaardigde te zenden.

Voorzitter antwoordt dat onze begroting op een dergelijke post niet berekend is, en dat hier noodwendig contributie-verhoging aan zou vastzitten, wat thans niet mogelijk is.

Het voorstel is dus niet te aanvaarden en de vergadering ging hiermede accoord.

RONDVRAAG

De afdeling 's-Heerenhoek vraagt of het thans nog mogelijk is om te komen tot oprichting van een R. K. Woningbouwvereniging.

Voorzitter antwoordt bevestigend en geeft de raad zich te wenden tot den secretaris van de Diocesane Woningbouw Centrale 3e Hugo de Grootstraat 7, Amsterdam (W.).

Vervolgens vraagt 's-Heerenhoek dat éénmaal per maand zitting zal worden gehouden voor het Adviesbureau in Zeeland.

Voorzitter zegde overweging toe.

Tenslotte vraagt 's-Heerenhoek in de betreffende verordening voor de Loonbelasting het begrip kostwinner nader te preciseren.

Geantwoord wordt dat men in een geval als bovenbedoeld zich ook kan wenden tot de betrokken inspecteurs der Directe Belastingen.

De afdeling Leidschendam vraagt een eensluidend formulier voor de zegening der werktuigen.

Voorzitter zal het nader bezien.

De afdeling Schiedam vraagt een aparte contributie-heffing voor leden die in Duitsland werkzaam zijn.

Voorzitter zegt dat het Verbond in deze geest reeds werkzaam is.

De afdeling 't Veld beklaagt er zich over dat niet voldoende thermometers ontvangen zijn. Voorzitter deelt mede dat nieuwe thermometers niet konden worden aangemaakt. En een nieuwe zending zal nodig zijn om aan alle aanvragen thans te kunnen voldoen.

Amsterdam vroeg inlichtingen betreffende het veel besproken gedenkboek.

Met als antwoord: „Wij zijn er nog mede bezig" moest Amsterdam genoegen nemen.

Hierna werd gepauzeerd.

(Wordt vervolgd).

Wat ons uit de afdelingen ter ore kwam

ALKMAAR

In ons vorig berichtje hebben wij onze leden op de ernst van deze tijd gewezen en tevens een middel aangegeven om vooral onze geestelijke kracht te versterken door het houden van een driedaagse retraite. Er zijn echter nog meer middelen om ons op godsdienstig gebied wat meer kennis en kracht bij te brengen. En dit is wel door lid te worden van de parochiële Maria-Congregatie. Vele leden van de Katholieke Volksbond zijn hierbij reeds aangesloten, hetgeen natuurlijk een verblijdend teken is. Er zijn er echter nog zo velen, die zich hiervan afzijdig houden.

Wij geloven niet dat dit nu pure onwil is, maar in hoofdzaak min of meer onbekendheid met het doel en streven van de Maria-Congregatie. Iedere Maandagavond worden in de drie parochiekerken de geestelijke oefeningen gehouden, welke ongeveer ¾ duren. En wanneer men een paar maal deze oefeningen heeft bijgewoond, komt men tot de ontdekking, dat deze geestelijke stof feitelijk onmisbaar is voor ieder van ons, vooral in een tijd als deze.

Het gaat in hoofdzaak erom om ons in geestelijk opzicht wat meer kennis bij te brengen, waardoor wij dan ook meer steun en kracht putten om het verdere leven gemakkelijker te kunnen doorkruisen. Eenmaal per week geestelijk voedsel is voor ons arbeiders zeer zeker wel noodzakelijk, temeer daar wij dagelijks onze wereldse beslommeringen beleven en ons vele zorgen moeten getroosten om in deze tijd het stoffelijk belang van onszelf en ons gezin te kunnen dienen.

Daarom, vrienden en leden van de Katholieke Volksbond, die nog geen lid zijt van de Maria-Congregatie, laat u thans inschrijven of gaat a.s. Maandagavond even een kijkje nemen in uw parochiekerk, dan zult gij uzelf ervan kunnen overtuigen, dat u er ook uw kracht en steun kunt vinden, die wij allen nodig hebben om het leven met blijmoedigheid tegemoet te treden. Het is werkelijk geen fijndoenerij of iets dergelijks wanneer men lid van de Maria-Congregatie wordt, maar enkel en alleen om onszelf een waarborg te geven om het doel te kunnen bereiken waarvoor wij op de wereld zijn gekomen. Dus, vrienden, wij rekenen in dit opzicht ook op u.

HAARLEM

Bedevaart naar Heiloo — Retraite van 5 tot en met 8 Juli

Wat een prachtgelegenheid Zondag a.s. om eens een bedevaart te maken naar het Genade-oord van Maria te Heiloo. Maria wordt daar vereerd onder de titel: „Maria ter Nood".

Is heel de wereld niet in nood en dreigen wij niet allen ten onder te gaan? Hoeveel katholieken zijn niet met een bedrukt en bedroefd hart naar Maria in Heiloo gegaan en zijn zij niet vertrouwvol of met berustend hart thuisgekomen? Laten wij, katholieken van Haarlem, aanstaande Zondag eens in groten getal naar Heiloo optrekken, om een rechtvaardige vrede af te smeken en een wereld op te bouwen, waar meer naastenliefde en rechtvaardigheid zal heersen.

Zijn de geldelijke offers u te zwaar, gaat dan met de rijwielbedevaart mede. Niemand kan zeggen: ik kan niet, want dit bezwaar is weggenomen. Daarom gaan wij Zondag a.s.!

Koopt dus vóór Zaterdagavond uw spoorkaartje en verplicht programma in het gebouw St. Bavo. Voor verdere mededelingen zie advertentie in dit blad.

Zijt gij al besloten aan de retraite deel te nemen in het geestelijke vacantieoord te Bergen? Gij kunt u tot Zondag opgeven bij de commissieleden, die u tevens alle gewenste inlichtingen kunnen verstrekken.

PURMEREND

Het bestuur besloot een krachtige actie te voeren voor deelneming aan de bedevaart naar Heiloo op 20 Juli a.s.

Daar het centraal bestuur er op wijst dat de deelneming ieder jaar groter wordt, is het ook voor onze afdeling zaak niet achterwege te blijven. Binnenkort worden de leden schriftelijk uitgenodigd zich aan te melden. Zorgen wij voor een flinke deelneming.

VLISSINGEN-MIDDELBURG

Encycliekherdenking

Nog een laatste opwekking aan de vrienden van bovengenoemde afdelingen tot bijwoning der vergadering op Zondag 22 Juni des middags 3 uur te Middelburg. Agenda: Opening door den heer B. Scheers, voorzitter der afdeling Middelburg; spreker: pastoor J. B. M. Timp, over Rerum Novarum en Quadragesimo Anno. Slotwoord door den heer E. Andriessen, voorzitter afdeling Vlissingen. Daarna lof met toespraak van kapelaan Hammann.

Bij het Vincentiusgebouw gratis stalling voor fietsen. Tramkosten worden de leden vergoed.

BON Voor een gebonden exemplaar van

DE TUIN BIJ HET HUIS

Het practische en bijzonder aanbevolen tuinboek van den op dit gebied zoo uiterst deskundigen **John Bergmans.** Bevat alle mogelijke aanwijzingen en raadgevingen en is geïllustreerd met bijna 200 prachtige foto's. De uitgebreide tabel met latijnsche en daarnaast de Hollandsche plantennamen, de zaai- en planttijden enz. verhoogen de waarde van dit schitterend boek nog meer. Sierlijk gebonden. Voorheen *f* 5.90. Nu voor slechts *f* **3.40,** franco huis, desgewenscht in abonnement betaalbaar met *f* 1.— of meer per maand. Men zende daartoe dezen bon met het verschuldigde bedrag of eerste termijn in postzegels aan **N.V. Boek- en Kunsthandel H. NELISSEN, Prinsengracht 627 V Amsterdam. Tel. 31791.** Bij betaling per postwissel of giro (postrekening 60092, Gemeentegiro N 2266) vermelde men op het strookje: „Advertentie „Herstel."

TONEELGEZELSCHAPPEN!

Vraagt inzage van o.s. vrolijke éénactertjes:

De Haarkuur	1 d. en 3 h. ofwel 4 heren
Ridders zonder vrees of blaam	7 heren
De Pantoffelheld	1 dame en 2 heren
Televisie	8 heren
Een huis vol inbrekers	3 dames en 5 heren

De prijs van elk stukje bedraagt 75 cent.

Uitsluitend verkrijgbaar bij den uitgever:
Toneelfonds „VARIA" Heerenweg 66 - Utrecht - Giro 347954

HIER IS UW ADRES VOOR

TOONEELCOSTUMES

RIDDERIKHOFF & Co.

HOORN (N.-H.)

MAGAZIJNEN:
KAASMARKT 9 EN GR. OOST 5
POSTBUS 13 — TELEFOON 220

Costumes voor Optochten, Openluchtspelen, Revue's, Operette's, Carnavals enz. Mooie, reine en stijlvolle uitvoering. Zeer billijke huurprijzen.

GROOTSTE SORTEERING
VRAAGT PRIJSOPGAAF

ZANGKANARIES

Gele mankanaries f 2,25 Saksische zangers f 3,90. Seyfertmannen, diep in holrol, klockrollen en fluiten uit kampioen f 4,75; alle dag- en avond-zangers; duizenden dankbetuigingen. Kanarie kweekpopjes f 0,70. Teelbare parkieten f 1,90 per paar. Zingende manvinken f 0,60. Gemengde vogelzaden f 0,50 per K.G. Het bekende kanarieopfokvoer f 0,70 per ½ kg.

Fijnkwekerij
NICO BORNEMAN
Merelstraat 35 · Telef. 13617
UTRECHT

PRACHT COLLECTIE BEGONIAPLANTEN

25 stuks in 5 aparte kleuren, plus 10 mooie uitgeloopen Dalia's gratis voor slechts *f* 1.85. Giro 311306. P. Walraven Jr. Brouwerlaan, Hillegom.

NU,

maar ook voor de toekomst is Coöperatie onmisbaar!

Coöperatie

moet en zal een belangrijke taak hebben bij de wederopbouw

Houdt dus ook nu vast aan uw coöperatieve gedachte!

BLIJFT OOK NU TROUW LID EN VERBRUIKER VAN

R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging

HET ANKER u.a.

Kruisstr. 54, L. Vrouweplein 1
TILBURG

R. K. TEHUIS VOOR MEISJES „ONS TEHUIS"

Oudegracht 46 bis Utrecht (voorheen Weerdsingel 34)

Gelegenheid voor logies met of zonder pension voor korter of langer tijd tegen billijk tarief

VRAAGT PRIJSOPGAAF BIJ DE DIRECTRICE

OUDEGRACHT 46 BIS TELEFOON 16934

PAUL BRAND ATELIER-KERKELIJKE KUNST · PR. MARIANNELAAN 174
VOORBURG Z.H. MET ETUI
GEGARANDEERD HANDWERK **MISKELKEN** f 100.- EN HOGER

Gebruikt bij Uw ontbijt steeds

A.H.O. GLORIAKOEK

Neemt proef met onze andere **A.H.O.-ARTIKELEN**

Fa. A. HUYBREGTS-OOMS
EMMASTRAAT 35 - TILBURG

KANARIEKWEEKERIJ

Meesterz. '36, Kampioen '39 knor, holrol, schokkels, kloeken, mannen *f* 5, *f* 4, *f* 3. Popjes *f* 0,75.

A. Diepens-v. Cranenbroek
Spoorstr. 54, Valkenswaard

A.S.S.O.

Instituut voor **GOEDKOOP BRIEFONDERWIJS.**

Dir. J. v. d. Bij, Hoofdonderwijzer
Nieuwe Plein 31, bij het Station
Arnhem.

A-CURSUSSEN: voor heren: middenstandsdiploma, politie-diploma, marechaussee, leerling-verpleger, besteller, hulpkeurmeester (voor slagers), manufacturenbrevet, kruideniersdiploma, warenkennis, etaleur, reiziger, administrateur, notarisklerk, makelaar-taxateur, effectenvak, inspecteur verzekeringsmij. directeur van een woning- en assurantiebureau. **Voor dames:** middenstandsdiploma, leerling-verpleegster, manufacturenbrevet, kruideniersdiploma, warenkennis, etaleuse, cassière, reizigster, privé-secretaresse, kinderverzorgster, kinderjuffrouw, assistente bij een dokter of tandarts, fröbelonderwijzeres, **fröbelen.**

B-CURSUSSEN: voor dames en heren: algemene ontwikkeling (zeer uitgebreide cursus voor iedereen), praktijkdiploma boekhouden (dubbelboekhouden), handelskennis, handelsrecht, statistiek, handelsrekenen, boekhouddiploma's „Mercurius" en „Vereniging van Leraren", landbouwboekhouden, landbouwkundig bedrijfsleider-zetboer, Nederlandse taal, Frans, Duits, Engels, Nederlandse, Franse, Duitse en Engelse handelscorrespondentie, typen, stenografie (systeem „Groote"), spreken in het openbaar, rekenen, meetkunde, algebra, wiskunde, handschriftverbetering, beschavingsleer (goede omgangsvormen), E.H.B.O.

C-CURSUSSEN: auto-monteur, auto-techniek, garagehouder-vestigingswet, motor- en rijwielhersteller, auto-expert (voor verzekeringsinspecteur en taxateur), theorie rijbewijs, auto-dieselmonteur, electriciën, electrotechniek, diploma sterkstroommonteur V.E.V., diploma zwakstroommonteur V.E.V., radiomonteur, radiotechniek, radiocentrale-monteur, lasser, lastechniek, machinist voor stoombedrijf, voor motorbedrijf, voor electrisch bedrijf, voor de officiële diploma's land-, scheeps- en zuivelmachinist, koeltechniek, vliegtuigmonteur, vliegtuigtechniek, verwarmingsmonteur, verwarmingsinstallateur, metaalbewerking (smid-, machine-, constructiebankwerker, draaier, enz.), machinemonteur-fabrieksmonteur, loodgieter, erkend gasfitter, erkend waterfitter, V.V.A.-diploma's gezel en meester voor timmeren, voor metselen, voor lood- en zinkwerken, voor smid-bankwerken, voor machine-bankwerken, voor auto-monteur, electrotechnisch tekenen, machinetekenen, bouwkundig tekenen, meubeltekenen, scheepsbouwkundig tekenen.

mode-tekenen, reclame-tekenen en ontwerpen } **Ook voor Dames!**

aspirant bouwkundig opzichter, bouwkundig opzichter, betonbouw, wegenbouw, filmoperateur, bedrijfsleider-werkmeester, gezel en meester-kleermaker, enz.
Lessen voor hen, die lager onderwijs genoten en voor gevorderden, voor jong en oud, voor dames en heren, voor gehuwden en ongehuwden. Elke week een leszending. Correctie van gemaakt werk. Bekwame leraren. Laag maandelijks lesgeld. Alle boeken, woordenboeken, atlassen, tekenbenodigdheden, (tekenbord, tekenhaak, passerdoos, driehoeken, enz.) geheel gratis. Na goede afloop diploma en hulp bij sollicitatie. Zend onderstaande bon, duidelijk ingevuld, in gesloten enveloppe te frankeren met postzegel van 7½ cent aan ons, schrijf ons een brief en wij sturen u gratis alle inlichtingen.

DOE HET HEDEN!

: BON:

Ik verzoek u zonder enige verplichting inlichtingen omtrent de cursus voor: .....

Naam: ..... Ouderdom: .....

Straat en No.: .....

Woonplaats: .....

LEVERT ALLE SOORTEN STEENEN, HANDVORM EN PERSSTEENEN IN VECHT- EN WAALFORMAAT, TEGEN CONCURREERENDE PRIJZEN

N. V. Steenfabriek „TIENRAY"

TE TIENRAY DIR.: AUG. GEURTS